

ՄԵՐ ԱՆԿԻՆԵՆ

Թրամփ Դարձավ Պաշտոնանկության Ենթարկուած Երրորդ Նախագահը

Նոյեմբեր 8, 2016-ին երբ Տաճարային Թրամփի անակնկալօրէն ընտրուեցաւ Սիւսեթալ Նահանգներու 45-րդ նախագահ, գոնուեցան բազմաթիւ քաղաքական մեկնաբաններ, որոնք կանխագուշակեցին, որ իր շրջանը չաւարտած Թրամփի պիտի ենթարկուի պաշտոնանկութեան: Սակայն, ժողովուրդի մօտ կը տիրէր այն կարծիքը, որ ընտրուելէն ետք ան պիտի կարողանայ մտնել նախագահի յատուկ կաղապարին մէջ, ու շրջապատուած խորհրդակցանքերով եւ հիմնուելով հաստատուած աւանդոյթներու վրայ պիտի դառնայ նորմալ նախագահ:

Անցնող երեք տարիները եկան փաստելու որ, Թրամփի ատակ չէ փոխուելու եւ կը շարունակէ գործել, այնպէս ինչպէս եղած է ան երկար տարիներու իր գործարարի շուկայական յարաբերութիւններուն մէջ: Դժուար է այս կարծ սիւնակին մէջ տեղաւորել Թրամփի բոլոր հակաօրինական գործողութիւններն ու արարքները, սակայն այն ինչ որ ստիպեց Ներկայացուցիչներու Տունը դիմելու պաշտոնանկութեան ծայրայեղ քայլին, Թրամփի եւ Ուքրաինայի նախագահ Վոլոտեմիր Զելենսկիի միջեւ տեղի ունեցած հեռաձայնային խօսակցութեան մանրամասնութիւններու բացայայտումն էր: Գոնկրեսի կողմէ Ուքրաինայի յատկացուած 400 միլիոն տոլար արժողութեամբ գէներու մատակարարումը, Թրամփի պայմանաւորած է նախկին փոխ նախագահ եւ ասոյն նախագահի թեկնածու Ծո Պայտընի եւ անոր որդւոյն դէմ հետաքննութեամբ, ինչպէս նաեւ 2016 թուականի ընտրութիւններուն, Ուքրաինայի չհաստատուած միջամտութեան շուրջ տեղեկութիւններու հաւաքագրումով:

Ամերիկեան օրէնքները կ'արգիլեն ընտրական նպատակներով քաղաքական հակառակորդներու դէմ օտար երկիրներու օժանդակութեան դիմելը, հետեւաբար Գոնկրեսի Դեմոկրատ մեծամասնութիւնը Թրամփի այս արարքը նկատեց պաշտօնի չարաշահում: Սեպտեմբերին նախաձեռնուեցաւ նախագահի պաշտօնագրկման գործընթացը եւ աւելի քան երկու ամիս կատարուեցան հարցաքննութիւններ եւ տեղի ունեցան հրապարակային լսումներ: Այս ընթացքին Թրամփի արգիլեց Սպիտակ Տան բարձրաստիճան պաշտօնեաներու մասնակցութիւնը Գոնկրեսի աշխատանքներուն:

Դեկտեմբեր 18-ին, Ներկայացուցիչներու Տունը՝ բացառապէս Դեմոկրատներու ձայներով, քուէարկեց պաշտօնանկութեան ամբաստանա-

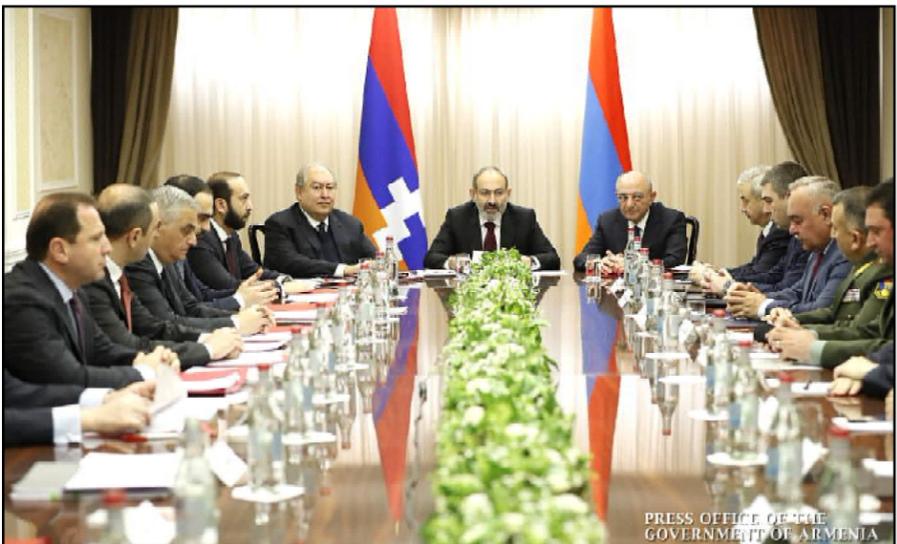
Փաշինեան Վստահ է՝ Արցախի Նորընտիր Իշխանութիւնները Պիտի Ներգրաւուին Ղարաբաղեան Խաղաղ Գործընթացին Մէջ

Երեւանի մէջ կայացաւ Հայաստանի եւ Արցախի անվտանգութեան խորհուրդներու համատեղ նիստի, որուն մասնակցեցան վարչապետ Նիկոլ Փաշինեանը, Հայաստանի ու Արցախի նախագահներ՝ Արմէն Սարգսեանը եւ Բակո Սահակեանը:

Բացման խօսքին մէջ վարչապետ Փաշինեան վստահութիւն յայտնած է, որ Արցախի նորընտիր իշխանութիւնները, որոնք պիտի ստանան ժողովուրդի քուէն, կառուցողական ներգրաւում պիտի ունենան զարաբաղեան հակամարտութեան խաղաղ գործընթացին մէջ:

Փաշինեան վերահաստատած է իր դիրքորոշումը, որ հնչեցուցած էր այս Մարտին Ստեփանակերտի մէջ կայացած անվտանգութեան խորհուրդներու համատեղ առաջին նիստին՝ բանակցային գործընթացին պաշտօնական Ստեփանակերտի ներգրաւածութիւնը հաւան է հակամարտութեան խաղաղ կարգաւորման ուղղութեամբ առաջընթաց արձանագրելու համար:

«Անցած ամիսների ընթացքում այդ ներգրաւումների ակտիվացման անհրաժեշտութեան ըն-

Անվտանգութեան խորհուրդներու համատեղ նիստին Հայաստանի եւ Արցախի ղեկավարները՝ Արմէն Սարգսեան, Նիկոլ Փաշինեան եւ Բակո Սահակեան

կալումն էականորէն ամրապնդուել է: Այս տեսակէտից արդիւնք են տուել Հայաստանի Հանրապետութեան եւ Արցախի Հանրապետութեան իշխանութիւնների իրականացրած քայլերը», - ըսած է Հայաստանի վարչապետը՝ շարունակելով, - «Հայաստանում տեղի

ունեցած փոփոխութիւններն էականորէն աւելացրել են Արցախի սուբյեկտայնութիւնը ինքնիշխանութիւնը եւ ընդգծել Հայաստանի եւ Արցախի իշխանութիւնների յարաբերութիւնների իրականա-

Շար.ը էջ 5

ՀԱՄ Զօրակցութիւն Կը Յայտնէ Կլէմտէլի Քաղաքապետական Խորհուրդի Անդամ Վարդան Կարպետեանի Թեկնածութեան

Հայ Ամերիկեան Խորհուրդի Կլէմտէլի յանձնախումբի անդամները Վարդան Կարպետեանի հետ

ՄԴՀԿ Հայ Ամերիկեան Խորհուրդի (ՀԱՄ) Կլէմտէլի յանձնախումբը յառաջիկայ Մարտ 3-ին տեղի ունենալիք Քաղաքապետական Խորհուրդի ընտրութիւններուն առթիւ իր զօրակցութիւնը կը յայտնէ Խորհուրդի ներկայիս անդամ՝ Վարդան Կարպետեանի վերընտրութեան:

Կարպետեան Քաղաքապետական Խորհուրդի անդամ ընտրուած է 2015-ին, մեծ առաւելութիւն արձանագրելով իր մրցակիցներուն նկատմամբ: Երկու տարի ետք ան նշանակուած է քաղաքապետի պաշտօնին:

«Այն ժամանակ երբ Վարդան առաջին անգամ ընտրուեցաւ Քա-

Շար.ը էջ 5

Հայաստանը Առաջին Անգամ Ըլլալով Կը Բարձրացնէ Նախիջեւանի Հարցը

Հայաստանի Արտաքին Գործոց Նախարարութեան խօսնակը յայտարարութիւն տարածած է Նախիջեւանի մէջ Ազուլիս բնակավայրի հայկական ջարդերու 100-րդ տարելիցի առնչութեամբ: Յայտարարութիւնը կը չիշտակէ Նախիջեւանի այդ բնակավայրին մէջ հայերու հանդէպ բռնութեան փաստը, Ազուլիսը աւերակի վերածելու հանգամանքը եւ Նախիջեւանի ամբողջական հայաթափումը, նաեւ տարիներ առաջ Ջուղայի հայկական խաչքարերու զանգուածային ոչնչացման հանգամանքը:

Այդ եղեւնագործութեան օրինակի ներքոյ Հայաստանի ԱԳՆ-ն յայտարարած է, որ հայ ժողովուրդը հաստատակամ է իր պատմական հայրենիքին մէջ ապրելու եւ զարգանալու իր իրաւունքը պաշտպանելու գործին մէջ:

Պաշտօնական Երեւանը գործնականորէն առաջին անգամն է, որ կ'անդրադառնայ Նախիջեւանի Ազուլիս բնակավայրին մէջ հայերու ջարդին, Նախիջեւանի հայաթափման եւ պատմական հայրենիքի մէջ ապրելու եւ զարգանալու հաստատակամութեան:

ՇՆՈՐՀԱԴՈՐ ՍՈՒՐԲ ԾՆՈՒՆԴ

Կաթողիկէ համայնքի Ս. Ծննդեան տօնին առթիւ «Մասիս» կը շնորհաւորէ Հայ Կաթողիկէ համայնքը, մաղթելով յաջողութիւն, առողջութիւն, բարօրութիւն եւ բարգաւաճ տարի մը:

ՎԱՅԱՏԱՆԵԱՆ ՄԱՍԻՍ

Սատանայի Փաստաբանները

ԱՐՄԵՆ ԳՐԻԳՈՐԵԱՆ

Մշակութային 60 գործիչ կոչ է անում փոխել Ռոբերտ Քոչարեանի խափանման միջոցը: Աշուղ Ոսկեհունըն էլ է նրանց մեջ: Չհարցնեք՝ ով է: Ես էլ չգիտեմ:

Նրանք ասում են. «Մեզ համար անհասկանալի է դատաքննության ընթացքում նախագահ Քոչարեանին բանտախցում պահելու սեւեռումը: Մենք ոչ մի հիմնադրում չենք լսել, որ եթէ նա ազատության մէջ լինի, կը խուսափի արդարադատութիւնից: Հակառակում համոզուած ենք»:

Մեղա Աստծուն: Ի՞նչ են հասկանում այս մարդիկ՝ արդարադատութիւնից խուսափել ասելով: Այդ մարդը հիմա էլ է խուսափում արդարադատութիւնից: Հենց հիմա: Դատավարութիւնն ընթանում է, իսկ արդարադատութիւնը նույնիսկ չի էլ սկսվել: Անպէս որ մի ասէք, թէ նա չի խուսափելու արդարադատութիւնից:

Ռոբերտ Քոչարեանը ինչո՞վ է աւելի լաւը բոլոր նրանցից, ովքեր հայկական պետականութիւնների կայացման գործում «ներդրում» չեն ունեցել: Ոչնչո՞վ: Որովհետեւ Ռոբերտ Քոչարեանը նույնպէս մի արտառոց ներդրում չի ունեցել՝ գոնէ Հայաստանի դէպքում:

Նա հենց սկզբից անօրինական դարձաւ ՀՀ նախագահ: Յետոյ ամէն ինչ արեց իր ընդդիմադիրներին չէզոքացնելու համար: Նա օրինաչափօրէն թքած է ունեցել իր գրպանում գտնուող ՄԳ-ի որոշման վրայ, որը 2003-ին առաջարկում էր մէկ տարուա ընթացքում վստահութեան հանրաքուէ անցկացնել: Այսինքն, խոչընդոտողի իր կերպարը նա մատնել է իր գործունէութեամբ:

Իրավիճակը Յիշեցնում Է Ոչ Վաղ Անցեալում Մերժուած Համակարգը

«Հեռուստատեսութեան եւ ռադիոյի մասին» ՀՀ օրէնքի փոփոխութիւնների նախագծով նախատեսուած է Հանրային հեռուստաընկերութեանը վերապահել մէկ եթերային ժամուաչ ընթացքում մինչեւ 5 րոպէ տեւողութեամբ վճարովի գովազդ հեռարձակելու իրաւունք: Այս օրէնքի նախագիծը լրատուական ու լրագրողական չանրութեան շրջանում այնքան էլ լաւ չի ընդունուել: Ինչո՞ւ. որովհետեւ ժամանակին, երբ Հանրային հեռուստաընկերութեանը օրէնքի ուժով արգելուէց գովազդներ տեղադրել, ընդդիմութիւնը յայտարարում էր, որ դա իր յաղթանակն է, որովհետեւ Հանրային հեռուստաընկերութիւնը, ունենալով պետական ֆինանսաւորում, իրականում չպէտք է որեւէ պարագայում մրցակցութեան մէջ լինի մասնաւոր որեւէ հեռուստաընկերութեան հետ:

Յիշեցնեք՝ Հանրային հեռուստաընկերութիւնը տարեկան ՀՀ պետպիւտճէից ֆինանսաւորում է աւելի քան 2 միլիարդ դրամով (միայն այս տարի յատկացուել է շուրջ 6 մլրդ դրամ), որի դիմաց հարկատուներին պարտաւորում է որակեալ, տարբերող ծառայութիւն մատուցում: Հանրային հեռուստաընկերութիւնը, ըստ էութեան, մրցակցային դաշտում է յայտնուած մասնաւոր հեռուստաընկերութիւն-

ների հետ, ինչը նշանակում է, որ նախ որակն է տուժելու, քանի որ այսօր գովազդային շուկայում թելադրողները ջանում են առաւել դիտողները հաղորդումների ժամանակ գովազդ տեղադրել: Դիտողը հաղորդումները, ցաւօք, չունեն բովանդակութիւն, պարունակում են ազդեցիկ, արհեստական, արհեստական լեզու, սեքս... Արդեօք դրա՞ համար է Հայաստանի հարկատուները վճարում մեր երկրի թիւ մէկ՝ Հանրային հեռուստատեսութիւնը:

Բացի այդ, մրցակցային դաշտում մի կարեւոր խնդիր էլ է առաջանում: Եթէ Հանրային հեռուստաընկերութիւնը, որը աւանդաբար համարուած է կառավարութեան յենարանը, սկսի մրցակցել առաւել եւս ընդդիմադիր դիրքորոշում ունեցող հեռուստաընկերութիւնների հետ, բնականաբար, առաւել շահեկան դիրքերում է յայտնուած: Ու այս իրավիճակը չի շեղում է ոչ վաղ անցեալում մերժուած համակարգը, երբ գովազդային շուկան կեդրոնացած էր կոնկրետ ընկերութեան, մարդու՝ Սերժ Սարգսեանի ընտանիքի ձեռքում, իսկ միւս հեռուստաընկերութիւններն ընդամէնը գոյատեւում էին՝ պատահական փոխանցումով: Արդեօք մենք հիմա նորից ցանկանում ենք վերադառնալ հին: Թերեւս ոչ: Ամէն ինչ, սակայն, գնում է այդ ուղղութեամբ, եթէ

«Ի ԼՈՒՐ»

ների հետ, ինչը նշանակում է, որ նախ որակն է տուժելու, քանի որ այսօր գովազդային շուկայում թելադրողները ջանում են առաւել դիտողները հաղորդումների ժամանակ գովազդ տեղադրել: Դիտողը հաղորդումները, ցաւօք, չունեն բովանդակութիւն, պարունակում են ազդեցիկ, արհեստական, արհեստական լեզու, սեքս... Արդեօք դրա՞ համար է Հայաստանի հարկատուները վճարում մեր երկրի թիւ մէկ՝ Հանրային հեռուստատեսութիւնը:

Բացի այդ, մրցակցային դաշտում մի կարեւոր խնդիր էլ է առաջանում: Եթէ Հանրային հեռուստաընկերութիւնը, որը աւանդաբար համարուած է կառավարութեան յենարանը, սկսի մրցակցել առաւել եւս ընդդիմադիր դիրքորոշում ունեցող հեռուստաընկերութիւնների հետ, բնականաբար, առաւել շահեկան դիրքերում է յայտնուած: Ու այս իրավիճակը չի շեղում է ոչ վաղ անցեալում մերժուած համակարգը, երբ գովազդային շուկան կեդրոնացած էր կոնկրետ ընկերութեան, մարդու՝ Սերժ Սարգսեանի ընտանիքի ձեռքում, իսկ միւս հեռուստաընկերութիւններն ընդամէնը գոյատեւում էին՝ պատահական փոխանցումով: Արդեօք մենք հիմա նորից ցանկանում ենք վերադառնալ հին: Թերեւս ոչ: Ամէն ինչ, սակայն, գնում է այդ ուղղութեամբ, եթէ

Խայտառակութիւն. Երեխաների Առեւտրով Ջրադուր Մաֆիայի Պարագլուխը Մնաց Ազատութեան Մէջ

ՍԱՐԳԻՍ ԱՐԾՐՈՒՄԻ

Դատարանը մերժել է Պերի-նատոյոգիայի, մանկաբարձութեան ու գինեկոլոգիայի ինստիտուտի (Հանրապետական ծննդատան) տնօրէն Ռազմիկ Աբրահամեանին կալանաւորելու միջնորդութիւնը: Դատարանը քննում էր նրա խափանման միջոցի հարցը: Նա երկու օր «Արմենիա» բժշկական կեդրոնի կարդիոտեանի մացիայի բաժանմունքում էր՝ սրտի իշեմիկ հիւանդութեան սրացմամբ: Աբրահամեանը մեղադրուած է ծնողից երեխային ապօրինի բաժանելու կամ փոխելու համար, ընդ որում՝ երկու եւ աւելի երեխաների նկատմամբ: Նրան առաջադրուել է նաեւ առեւտրային կաշառքի մեղադրանք:

Օտարերկրեայ որդեգրումների գործով մեղադրեալ է նաեւ Երեւանի 43-ամեայ մի բնակչուհի, նա ազատ է արձակուել գրաւի դիմաց: Մանկան տան տնօրէն Լիանա Կարապետեանը ազատ էր արձակուել 3 միլիոն դրամ գրաւի դիմաց:

Քրէական այս պատմութիւնը իտալիա որդեգրուած 30 փոքրիկների մասով է: Նրանք որդեգրուել են 2016-18 թուականներին, ըստ իրաւապահների՝ առողջ երեխաներ երկրից դուրս են բերուել հիւանդութեան տարբեր թղթերով:

Ռազմիկ Աբրահամեանի ապօրինութիւնների մասին լեզնեղներ են պատուում, ընդ որում՝ եթէ յեղափոխութիւնը հնարաւորութիւն ընձեռեց նրա «հերոսութիւնները» դարձնել իրաւական քննութեան թեմա, ապա հասարակութիւնը, բուժհաստատութեան հետ շփուած հազարաւոր շարքային մահկանացուներ Աբրահամեանի «դատավճիռը» վաղուց էին կայացրել՝ նրան շնորհելով «Աբորտովիչ» ստորացուցիչ մականունը:

Իրաւապահների բացառացտուններն իրապէս շոկային են, ու այս համատեքստում առնուազն տարակուսելի է, որ դատարանը որոշեց չկալանաւորել տասնեակ ընտանիքների, մարդկանց, երեխաների ճակատագրեր խեղած այս մարդուն: Դարձեալ գործ ունենք այն իրողութեան հետ, որ յեղափոխութեան թիմի աններելի յապաղման հետեւանքով դատաիրաւական համակարգը մնում է երկրի զարգացման հիմնական խոչընդոտը: Մի կողմից՝ դատական համակարգն է ձեռնոց նետում արդարադատութեանը, միւս կողմից՝ նախաքննութեան, այն իրականացնող մարմինների պրոֆեսիոնալիզմը հեռու է բաւարար լինելուց: Օբիեկտիւ եւ սուբիեկտիւ պատճառների այս համախումբը թող է տալիս, որ յանցագործները ճողոպրեն արդարադատութիւնից՝ ազատութեան մէջ մնալով, երկրից հեռանալով կամ այլ ճանապարհներով:

Ու պատահական չէ, որ մեղաւորները քար են նետում տուժածների ուղղութեամբ՝ ցինիզմով, սառնասրտօրէն: «10-20 տարի յետոյ արթնացել, չիշել են, որ ինչոր մի տեղ երեխայ են թողել», դատական երէկուայ նիստից յետոյ

«Հեռուստատեսութեան եւ ռադիոյի մասին» ՀՀ օրէնքը ընդունուելի այս տեսքով: «ԺՈՂՈՎՈՒՐԴ»

ասել է Աբրահամեանի փաստաբան Սամուէլ Դիլբանդեանը:

Սակայն մեզ առաւելապէս հետաքրքրում է խնդրի քաղաքական կողմը, բաղադրիչը: Այս ամէնը տեղի է ունեցել մի երկրում, որի իշխանութիւնները տուեալ ժամանակահատուածում՝ 2016-18թթ.-ներին, զբաղուած էին պաթոսային ելոյթներ ունենալով ընտանիքի ու այլ սրբութիւնների մասին, միեւնոյն ժամանակ աչք փակելով փոքրիկների ճակատագրերի խեղաթիւրման աններելի յանցանքի վրայ: Փող աշխատելը գերագոյն նպատակ դարձրած իշխանութիւնը իրականում թքած է ունեցել այդ դժբախտ ընտանիքների, մայրերի եւ անմեղ փոքրիկների վրայ:

Այս յանցաւոր պատմութեան առանց բացառութեան բոլոր մասնակիցները պէտք է ենթարկուեն խստագոյն պատասխանատուութեան: Բնականաբար պարզ է, որ Ռազմիկ Աբրահամեանն ու նրա մաֆիան չէին կարող մօտ 100 երեխայ վաճառել, նման ծաւալի կաշառքներ վերցնել՝ առանց իշխանութիւնների իմացութեան, առանց նրանց «մուծուելու»: ՀՀ-ն, Ռազմիկ Աբրահամեանին նախագահի մրցանակ տուած Ռոբերտ Քոչարեանը կրում են տեղի ունեցածի առնուազն քաղաքական պատասխանատուութիւնը: Թէեւ համոզուած ենք, որ բանը քաղաքական պատասխանատուութեամբ չի սահմանափակուելու:

«ԱՌԱՋԻՆ ԼՐԱՏՈՒԱԿԱՆ»

ՄԱՍԻՍ ՇԱԲԱԹԱԹԵՐԹ

ՊԱՇՏՕՆԱԹԵՐԹ՝
ՍՈՑԻԱԼ ԴԵՄՈԿՐԱՏ ՅՆՉԱՎԵԱՆ
ԿՈՒՍԱԿՑՈՒԹԵԱՆ
Արեւմտեան Ամերիկայի Շրջանի

ԽՄԲԱԳԻՐ
ԳՐԻԳՈՐ ԽՈՏԱՆԵԱՆ

ՎԱՐԻՉ ՏՆՕՐԵՆ
ՎԱՐԷ ԱՏԱՊԱՂՅԵԱՆ

MASSIS Weekly
Organ of the Armenian Social Democratic Hunchakian Party of Western USA
1060 N. Allen Ave.
Pasadena, CA 91104
Phone: (626) 797-7680
Fax: (626) 797-6863
E-Mail: massis2@earthlink.net
http://www.massisweekly.com

(USPS 667-310) (ISSN 0744-334X)
Published Weekly
Except Two Weeks in August

ANNUAL SUBSCRIPTION RATES:
USA \$50.00, \$100.00 (First Class)
Canada \$125.00 (Air Mail)
Overseas \$250.00 (Air Mail).
All payments must be made in US funds & Drawn on US banks.

Periodicals Postage Paid
at Pasadena CA.
Please Send Address Change To
MASSIS WEEKLY

ԼՈՒՐԵՐ

Մաշալեան. «Օսմանեան Շրջանին Այստեղ 2.5 Միլիոն Յայ Կ'ապրեր, Այժմ՝ 40-60 Յազար»

Պոլսոյ հայոց նորընտիր պատրիարք Սահակ եպիսկոպոս Մաշալեանը հիւրընկալուած է թրքական «A Haber» լրատուականի կողմէ:

Պատրիարքը խօսած է ԱՄՆ-ի Ծերակոյտի կողմէ ընդունուած Հայոց ցեղասպանութիւնը ճանչցող բանաձեւի մասին: Հայ-թրքական յարաբերութիւններու անցեալի ու ներկայի առումով ան կրկին ակնարկած է 2 երկիրներու միջեւ ուղիղ երկխօսութեան անհրաժեշտութեան մասին:

Անդրադառնալով ցեղասպանութեան ժամանակ տեղի ունեցած դէպքերուն՝ Մաշալեանն ըսած է. «Մեր անհատական զարգացման մէջ 1915-ի դէպքերը ժառանգաբար կը փոխանցուին, վիշտը վերապրած ընտանիք չկայ: Օսմանեան շրջանին 2-2.5 միլիոննոց հայ ժողովուրդը կար: Այս պահին թուրքիոյ մէջ 40-60 հազար հայ կ'ապրի: Վերջին 100 տարուան ընթացքին այս հողերուն վրայ ապրող հայերու թիւի կտրուկ նուազում տեղի ունեցած է»:

Մաշալեանի խօսքով, սակայն, միշտ չէ, որ երկու ժողովուրդներու ընդհանուր պատմութիւնը լեցուն եղած է խնդիրներով:

«Հայկական եւ թրքական մշակոյթները շատ մօտ են իրար: Թրքական արուեստի ու երաժշտութեան մէջ աւանդ ունին հայ երաժիշտները: Հայերը իրենց բաժինն ունին այս մշակոյթի ու քաղաքակրթութեան ստեղծման մէջ, այդ պատճառով հայերը այստեղ կը զգան ինչպէս իրենց տունը»:

Պատրիարքը տեսակէտ յայտնած է, որ Հայաստանի մէջ թերեւս վիճակը աւելի լաւ է՝ մատնանշելով երկու պատճառ. «Առաջինն այն է, որ Հայաստանը Օսմանեան կայսրութեան մաս չէ եղած: Հայաստանի անկախացումէն ետք 30 տարուան ընթացքին աշխատանք փնտռելու, զբօսաշրջութեան նպա-

Պոլսոյ հայոց նորընտիր պատրիարք Սահակ եպիսկոպոս Մաշալեան

տակով 100 հազարաւոր հայեր այնտեղէն թուրքիա եկած ու գացած են: Անոնց լաւ դիմաւորած են այստեղ, անոնք լաւ տպաւորութիւններով վերադարձած են: Ի վերջոյ, այն (Հայաստանը) առանձին երկիր է, այդ պատճառով ալ այս ցեղասպանութեան հարցը անոնց օրակարգի 1-ին, 2-րդ հորիզոնականին վրայ չէ» նշած է պատրիարքը:

ԱՄՆ-ի Ծերակոյտի կողմէ Հայոց ցեղասպանութիւնը ճանչցող բանաձեւի ընդունման վերաբերեալ Մաշալեանը ըսած է, որ այդպիսի իրադարձութիւնները տեղի կ'ունենան Հայաստանի ու թուրքիոյ միջեւ երկխօսութեան բացակայութեան պատճառով:

«Եթէ 2 երկիրները չկարենան նստիլ ու խօսիլ այս թեմաներու շուրջ, ապա անոնք օրակարգ պիտի բերեն թուրքիոյ հետ քաղաքական, տնտեսական կամ ռազմավարական խնդիրներ ունեցող 3-րդ կամ 4-րդ երկիրները», - շեշտած է պատրիարքը՝ աւելցնելով, որ ինքն անձնապէս կը վիրաւորուի այն բանէն, որ վիշտ ապրած մարդոց յիշողութիւնները կ'օգտագործուին որպէս գործիք օրուայ քաղաքականութեան մէջ:

Շուէտ Սերժած է Ռակրայ Զարաքօլուի Թուրքիոյ Արտայանձնելու Պահանջը

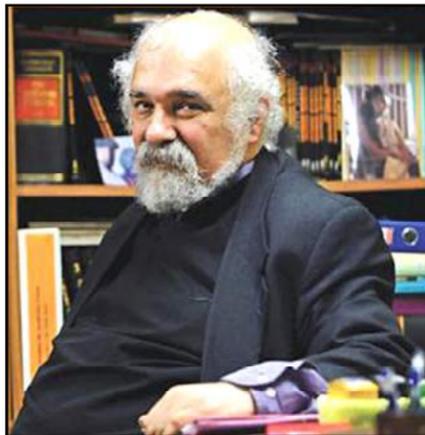
Շուէտի Գերագոյն դատարանը մերժած է թուրքիոյ իրաւապահ մարմիններու հայցը՝ յայտնի թուրք հրատարակիչ եւ իրաւապաշտպան Ռակրայ Զարաքօլուի արտայանձնման վերաբերեալ:

Թուրքիան մտադիր է դատել Ռակրայ Զարաքօլուին երկրի մէջ ահաբեկչական համարուող «Քիւրտիստանի բանուորական» կուսակցութեան (PKK) հետ կապեր ունենալու համար:

Ինչպէս կը գրէ Region Monitor-ը, դատարանի որոշումը պէտք է հաստատուի նաեւ Շուէտի խորհրդարանի կողմէ:

Հայոց ցեղասպանութիւնը ճանչցող եւ դատապարտող Զարաքօլուն 2011-ի Հոկտեմբերին կալանաւորուած է վերոնշեալ մեղադրանքով, սակայն 2012-ի Ապրիլին ազատ արձակուած է: Իսկ 2013-ին ան տեղափոխուած է Շուէտ:

Թրքական «Belge» հրատարակչութեան հիմնադիր-տնօրէն, «Ozgur Gundem» լրատուամիջոցի սիւնակագիր յայտնի իրաւապաշտպան, մտաւորական Զարաքօլուն թուրքիոյ իշխանութիւններու կողմ-

Թուրք իրաւապաշտպան Ռակրայ Զարաքօլու

մէ ներառուած է հետախուզման մէջ գտնուող առաւել փոստաւար յանցագործներու ցանկին՝ «կարմիր ցուցակին» մէջ: Ան 2011-ին Հայաստանի Ազգային գրադարանի կողմէ պարգևատրուած է Յակոբ Մեղապարտի անուան մետալով՝ որպէս հրատարակչական մեծ գործունէութիւն ծաւալող անձ, որ նաեւ տասնեակ գիրքեր նուիրած է Ազգային գրադարանին:

Ալիեւի Պնդմամբ՝ 2019-ին Ղարաբաղեան Զարցին Մէջ Լուրջ Յառաջընթաց Չէ Արձանագրուած

Ատրպէյճանի նախագահ Իլհամ Ալիեւը, ամփոփելով տարին, յայտարարած է՝ 2019 թուականին զարաբաղեան հակամարտութեան կարգաւորման հարցով բանակցութիւններուն մէջ լուրջ առաջընթաց չէ արձանագրուած:

«Կը կարծեմ, այն պայմանաւորուած է քանի մը պատճառներով՝ Հայաստանի իշխանութիւններու ոչ կառուցողական դիրքորոշումը, միջազգային կազմակերպութիւններու կողմէ Հայաստանի վրայ բաւարար ճնշման բացակայութիւնը», - լրատուամիջոցներու հետ զրոյցի ժամանակ պարզաբանած է Ատրպէյճանի ղեկավարը:

Ան նաեւ աւելցուցած է, թէ Հայաստանի ղեկավարութեան «հակասական եւ անպատեհ» յայտարարութիւնները եւս բացասաբար անդրադարձած են բանակցային գործընթացի վրայ:

«Հայաստանի իշխանութիւնները կը յայտարարեն այն մասին, որ Ատրպէյճանը պէտք է Լեռնային Ղարաբաղի հետ բանակցութիւններ վարէ: Անհեթեթութիւն է: Այսօր Լեռնային Ղարաբաղի մէջ զինճառաջողներու 90 տոկոսը Հա-

Ատրպէյճանի նախագահ Իլհամ Ալիեւ

յաստանի քաղաքացիներ են, այդ իսկ պատճառով բանակցութիւնները կ'ընթանան Ատրպէյճանի եւ Հայաստանի միջեւ», - յայտարարած է Իլհամ Ալիեւը՝ եզրափակելով. - «2019 թուականին բանակցութիւններու ձեւաչափը մնացած է անփոփոխ՝ հակառակ Հայաստանի կողմէ այն փոխելու բոլոր փորձերուն: Կը կարծեմ, որ այն մեր դիւանագիտական յաջողութիւնն է»:

Զայոց Ցեղասպանութեան Գանաչումը 2019-ին Ամենաթերագնահատուած Թեմաներէն Է. «The Washington Post»

«The Washington Post» ամերիկեան թերթի լրագրողը Հայոց ցեղասպանութեան ճանաչման թեման ներառած է անցնող տարուան ամերիկեան քաղաքականութեան մէջ ամենաթերագնահատուած 5 խնդիրներու ցուցակին մէջ:

Թերագնահատուած հիմնական թեմաներուն մէջ ան նշած է «մարդու իրաւունքներու աւելի ակնյայտ սահմանափակումը ամերիկեան արտաքին քաղաքականութեան մէջ»: Ան այդ ցուցակին մէջ ներառած է երեք թեմայ՝ սէնատի լրագրող ձամալ Խաչըքճիի սպանութիւնը, Հոնքոնկի բողոքները եւ Հայոց ցեղասպանութեան ճանաչումը:

Անոր խօսքով՝ երեք պարագային ալ Տանըլտ Թրամփը որոշած է պարզապէս զլուխ չդնել, որպէսզի չփչացնէ յարաբերութիւնները Մէլուտական Արաբիոյ, Չինաստանի (առեւտրային գործարքի թէժ պահուն), ինչպէս նաեւ

Թուրքիոյ հետ: «Սուրիոյ մէջ ԱՄՆ դաշնակից քիւրտերու դէմ թուրքիոյ յարձակումներէն եւ Ռուսաստանի հետ աւելի սերտ խաղերէն ետք Քոնկրէսն առաջին անգամ կամ բը բռնուցք դարձուց եւ յայտարարեց, որ թուրքիոյ գործողութիւնները հայերու հանդէպ հարիւր տարի առաջ ցեղասպանութիւն եղած են: Այն եղաւ տասնամեակներու մերժումներէ ետք», - գրած է Աարոն Պլէյքը:

Անոր կարծիքով՝ Սպիտակ տունը բազմիցս յետաձգած է ճանաչման գործընթացը Գոնկրէսին մէջ, ըստ երեւոյթին թրամփի ցանկութեան պատճառով՝ յարաբերութիւնները պահպանել թուրքիոյ նախագահ Էրտողանի հետ: «Իսկ հիմա վարչակազմը յայտարարեց, որ Ծերակոյտի հռչակագիրը չարտացոլելու անոր դիրքորոշումը», - նշած է Պլէյքը:

Նարեկ Սարգսեանը Տեղափոխուեցաւ Զայաստան

ՀՀ Ոստիկանութիւնը տեսանիւթ հրատարակած է՝ տեղեկացնելով, որ Սերժ Սարգսեանի եղբորորդի Նարեկ Սարգսեանը Չեխիայէն տեղափոխուած է Հայաստան:

Ոստիկանութեան հաղորդագրութեան մէջ նշուած է. «21 Դեկտեմբերին ոստիկանութեան ծառայողներու ուղեկցութեամբ Չեխիայէն Հայաստան տեղափոխուած է Նարեկ Ալեքսանտրի Սարգսեանը: Յիշեցնենք, որ 2018 թուականի 26 Յունիսին ՀՀ Ազգային անվտանգութեան ծառայութեան կողմէ քրէական գործ յարուցուած է՝ քրէական օրէնսգիրքի ապօրինի կերպով գէնք, ռազմամթերք, պայթուցիկ նիւթեր կամ պայթուցիկ սարքեր ձեռք բերելու, իրացնելու, պահե-

լու, փոխադրելու կամ կրելու եւ թմրամիջոցներու, հոգեմետ (հոգեկենդանոցներու) նիւթերու ապօրինի շրջանառութիւնը իրացնելու կամ պատրաստելու նպատակով կամ անոնց ապօրինի իրացնելու յատկանիշներով:

24 Յուլիսին Նարեկ Սարգսեանի նկատմամբ յայտարարուած էր միջազգային հետախուզում: ՀՀ-ի մէջ ինթըրփոլի ազգային կեդրոնական բիւրոն, համագործակցելով եւրոպական շարք մը երկիրներու իրաւապահ կառուցներու ու ինթըրփոլի հետ, ծաւալուն հետախուզական միջոցառումներու շնորհիւ, 6 Դեկտեմբերին Փրակայի մէջ յայտնաբերած էին Նարեկ Ալեքսանտրի Սարգսեանին»:

Հայաստանեան Բարձր Արհեստագիտական Ոլորտի Արտադրանքը 5 Տարի Անց Պիտի Կազմէ Կէս Միլիառ Տոլար

Կառավարութեան իրականացուցած ռազմավարութեան շնորհիւ կ'ակնկալուի, որ հայաստանեան բարձր արհեստագիտական ոլորտի թողարկած արտադրանքի՝ software-ի ու hardware-ի ծաւալը 5 տարի անց պիտի կազմէ շուրջ կէս միլիառ տոլար՝ կրկնապատկուելով 2018-ի համեմատ: Լրագրողներու հետ հանդիպման ժամանակ նման յայտարարութիւն ըրած է բարձր արհեստագիտական արդիւնաբերութեան նախարար Յակոբ Արշակեանը:

Կաննրով, մինչեւ 2027 թիւը Հայաստանում շուրջ 100 միլիոն տոլարանոց ֆոնտի ստեղծումը եւ դրա իրացումը տեղի կ'ունենայ», - յայտարարած է ան:

Արշակեանը նշեց, որ 2019թ. ընթացքին բարձր արհեստագիտութեան ոլորտի 230 ընկերութեան կառավարութիւնը պետական աջակցութիւն ցուցաբերած է, այդ ընկերութիւնները ստեղծած են շուրջ 1200 նոր աշխատատեղ: «Այստեղ նոյնպէս մի ուշագրաւ փաստ եմ ուզում՝ արձանագրենք: Մենք ունենք սփիւռքից դիմած անհատներին եւ ընկերութիւններին մեծ թիւ, շուրջ 15-20 տոկոսը, այսինքն՝ շուրջ 45 ընկերութիւն բացուել է սփիւռքահայերի կողմից: Սա նշանակում է, որ մենք տաղանդի ներհոսք ունենք ե՛ւ կարողութիւնների տեսանկիւնից, ե՛ւ տաղանդի տեսանկիւնից, որը լաւ նորութիւն է մեզ համար: Երկրները, որտեղից մեր հայրենակիցները դիմել են այս ծրագրով, Ֆրանսա, ԱՄՆ, Ռուսաստան, Աւստրալիա, Վրաստան, Զուիցերիա, Իրան, Գերմանիա, Միացեալ Թագաւորութիւն, Հոլանտա: Նաեւ միջազգային ընկերութիւններին նոր գրասենեակներ ունենք Հայաստանում բացուած, որոնցից ամենաուշագրաւն իհարկէ «Զայլինք» ընկերութիւնն է, որ աշխարհի առաջատարն է մ», - նկատած է նախարարը:

«2018 թուականին բարձր արհեստագիտական արդիւնաբերութիւնը, որը տեղեկատուական արհեստագիտութիւններ է եւ բարձր արհեստագիտութիւն, այսինքն՝ ե՛ւ ծրագրային ապահովում, ե՛ւ սարքաւորումների արտադրութիւն, միասին կազմել է 250 միլիոն տոլար 2018 թուականին, աճը 2017 թուականի նկատմամբ կազմել է 33 տոկոս: Եթէ ետ գնալու լինենք, կարող ենք ասել, որ 2015-ից մինչեւ 2018 թուականը միջին աճը շուրջ 28 տոկոս է եղել», - ըսած է ան:

Ըստ նախարարի, հայաստանեան բարձր արհեստագիտական ոլորտին մէջ 2018թ. դրութեամբ ներգրաւուած եղած է 15 հազար աշխատակից: Աշխատակիցներու վերաբերեալ այս տարուան տուեալները պիտի ամփոփուին Յունուարին: Ոլորտի աճի տուեալները նոյնպէս պիտի ամփոփուին յաջորդ ամիս, սակայն, ինչպէս կանխատեսած է նախարարը, այն պիտի կազմէ մօտ 30%:

«Իհարկէ, մենք յայտարարել էինք Ազգային ֆոնտի ստեղծման մասին, արդէն երկրորդ եռամսեակում ֆոնտը կը գրանցուի, եւ 2020 թուականին հնարաւորութիւն կը լինի 5 միլիոն տոլարի ներդրումներ անել արհեստագիտական ոլորտում, առնուազն 5 միլիոն տոլարի, որից չնոսր արդէն, մեր գնահատա-

Փաշինեան Վստահ է՝

Շարունակուած էջ 1-էն

սար բնոյթը: Երկրորդ՝ փոխուել է որոշումների ընդունման մշակոյթը եւ այդ որոշումների վրայ ազդելու ժողովրդի եւ հասարակութեան դերը ոչ միայն Հայաստանում, այլեւ Արցախում»:

«Ակնյայտ է, որ Արցախեան հիմնահարցում հնարաւոր չէ արձանագրել որեւէ նշանակալից առաջընթաց առանց ժողովրդական վստահութեան առկայութեան եւ արտայայտման: Այս տեսակէտից առաւել քան էական է հակամարտութեան գոտում ապրող մարդկանց կարծիքը, քանի որ նրանք են լինելու խաղաղ կարգաւորման որեւէ տարբերակի հետ կապուած օգուտների եւ ռիսքերի անմիջական կրողը: Այս իրողութիւնն առաւել քան ընդգծում է Արցախի ժողովրդի եւ նրա կողմից ընտրուած իշխանութեան դերը խաղաղ կարգաւորման գործընթացում: Արցախում գալիք տարուայ մարտին տեղի ունենալիք ընտրութիւններն այս տեսակէտից ստանում են յաւելեալ կարեւորութիւն: Հակամարտութեան կարգաւորմանն ուղղուած բոլոր հիմնարար փաստաթղթերը կամ ներառում են Արցախի ընտրուած իշխանութիւնների մասնակցութեան յղում, կամ հաստատ-

ուել են Արցախի ընտրուած իշխանութիւնների ներկայացուցիչների կողմից», - ընդգծած է Նիկոլ Փաշինեանը:

«Եւ ուրեմն առաւել քան վստահ եմ, որ Արցախի նորընտիր իշխանութիւնները, որոնք կը ստանան իրենց ժողովրդի քուէն եւ կը կրեն այդ քուէն իրենց տուած ժողովրդի հանդէպ պատասխանատուութեամբ, կառուցողական ներգրաւում կ'ունենան խաղաղ գործընթացում: Հայաստանը կը շարունակի հանդէս գալ որպէս Արցախի համապարփակ անվտանգութեան երաշխաւոր», - նշած է Հայաստանի վարչապետը:

Աւարտելով խօսքը Հայաստանի վարչապետը յայտարարած է՝ դարաբաղեան հակամարտութիւնը ռազմական լուծում չունի, նման փորձերն աղէտալի հետեւանքներ կ'ունենան առաջին հերթին Ատրպէյճանի համար, մասնաւոր վերջին մէկուկէս տարուան ընթացքին վերջին տարիներու համեմատ աննախադէպ քանակի եւ որակի գէնք եւ ռազմամթերք ձեռք բերած ենք: Նիստին ելոյթ ունեցած է նաեւ Արցախի նախագահը՝ Նշելով, որ Հայաստանն ու Արցախը մէկ հայրենիքի անբաժան հատուածներն են, ունինք միասնական նպատակներ ու տեսլական:

Հայաստանի Պիւտճի 3 Միլիառ Տոլարէն 1 Միլիառը Անցեալին Գողցուած Է

Հայաստանի մէջ տնտեսութեան զգալի հատուած դուրս եկած է ստուերէն, քորուփցիայի դէմ պայքարին մէջ կը տարուին նշանակալի աշխատանքներ: Նման գնահատական տուած է Ռուսական «Եւրասիա Ռիթմ» կայքը «Ինչով պայմանաւորուած է Հայաստանի Համախառն ներքին արդիւնքի (ՀՆԱ) աճի բարձր ընթացքը» վերտառութեամբ յօդուածին մէջ՝ անդրադառնալով Հայաստանի մաքրօտնտեսական իրավիճակին:

Յօդուածագիրը նախ կը չիշեցնէ վարչապետ Նիկոլ Փաշինեանի Դեկտեմբեր 5-ի յայտարարութիւնը, որուն համաձայն՝ ըստ պաշտօնական վիճակագրութեան, երկրի ՀՆԱ-ի աճը տարուան առաջին երեք եռամսեակներուն համար կազմած է 7,5 տոկոս: «Խօսքը ամենաբարձր ցուցանիշի մասին է՝ ոչ միայն Եւրասիական տնտեսական միութեան երկիրներու շարքին է: Ըստ Արժույթի միջազգային հիմնադրամի կանխատեսման, Հայաստանը պիտի ըլլայ Եւրոպա մայրցամաքի միակ երկիրը, որուն ՀՆԱ-ի աճը եկող տարի պիտի գերազանցէ 6 տոկոսը», - նշուած է յօդուածին մէջ:

Հեղինակը առաջ քաշած է հարց, թէ ինչով պայմանաւորուած է նման լաւատեսութիւնն ու յիշեցուցած է, որ միջազգային ելեւմտական կառուցներու տուեալներու համաձայն՝ Հայաստանի պիւտճի 3 միլիառ տոլարէն 1 միլիառը անցեալին գողցուած է, իսկ մօտ

900 միլիոնը որպէս հարկ պիւտճէ չէ հասած: «Անցեալ տարուայ գարնան անուանափոխութիւնէն ետք տնտեսութեան մէջ «ստուերային ոլորտը» իջեցնելու միտում կար, եւ այժմ, ըստ ՀՀ ելեւմտական մարմիններու եւ փորձագէտներու գնահատականներու, ստուերային տնտեսութիւնը չի գերազանցեր 22 տոկոսը: Առաջընթացը նշանակալի է, բայց կ'ենթադրուի, որ այդ ցուցանիշը կրնայ իջնել 15-16 տոկոս եւ նոյնիսկ աւելի ցած», - նշուած է հրապարակման մէջ:

Յօդուածագիրը նկատած է՝ տնտեսութեան մէկ հատուածի՝ ստուերէն դուրս գալը անմիջապէս մեծցուցած է դէպի պետական գանձարան միջոցներու ներհոսքը: Որպէս արդիւնք, պիւտճէի շահույթը 2019-ի առաջին կիսամեակին կազմած է 255.4 միլիոն տոլար, ինչը նպաստած է պարտք-ՀՆԱ յարաբերակցութեան նուազեցման: Հեղինակը նկատած է՝ մասամբ սա նաեւ արդիւնք է վարչապետ Նիկոլ Փաշինեանի՝ որեւէ գնման պարագային ՀԴՄ կտրօն պահանջելու կոչին, սակայն շեշտած է՝ դեռ շատ աշխատանք կայ կատարելու, քանի որ ստուերային տնտեսութեան ամենամեծ մասնաբաժինը դեռ առեւտուրի, գիւղատնտեսութեան, ուղեւորափոխադրումներու եւ այլ ոլորտներու մէջ է:

Յօդուածին մէջ նշուած է նաեւ, որ 2020 թուականի պետական պիւտճէի նախագիծով տնտեսական աճի կանխատեսումը պահպանողական է:

Թրամփ Դարձաւ

Շարունակուած էջ 1-էն

գիրը՝ պաշտօնի չարաշահման եւ Գոնկրէտի օրինաւոր հետաքննութիւնը խափանելու երկու յօդուածներով:

Ամերիկայի պատմութեան մէջ այս երրորդ դէպքն է երբ նախագահ մը Ներկայացուցիչներու Տան կողմէ պաշտօնանկութեան կ'ենթարկուի: Առաջին դէպքը պատահեցաւ 1808 թուականին, նախագահ Էնտրու ճաքսոնի հետ, երկրորդը՝ Պիլ Քլիմքընի, սակայն երկուքի պարագային ալ Ծերակոյտը չհաստատեց պաշտօնանկութիւնը եւ անոնք շարունակեցին պաշտօնավարել մինչեւ իրենց շրջանի աւարտը: 1974 թուականին նախագահ Ռիչըրտ Նիքսընը հրաժարա-

կան ներկայացուց Գոնկրէտի քուէարկութենէն առաջ:

Այժմ հարցը կը տեղափոխուի Ծերակոյտի Պալատ, ուր Հանրապետականները կը կազմեն մեծամասնութիւն, իսկ նախագահը իր պաշտօնէն հեռացնելու համար անհրաժեշտ է 68 ժողովուրդականներու հավանութիւնը: Այսօրուայ դրութեամբ խիստ անհավանական է, որ Ծերակոյտը հաստատէ պաշտօնանկութեան որոշումը: Վերջնական խօսքը դարձեալ կը պատկանի Ամերիկայի ժողովուրդին, որ յառաջիկայ տարուայ Նոյեմբերին կայանալիք նախագահական ընտրութիւններուն պիտի գայ որոշելու Թրամփի ճակատագիրը:

«ՄԱՍԻՍ»

ՀԱՆ Զօրակցութիւն Կը Յայտնէ

Շարունակուած էջ 1-էն

ղաքապետական Խորհուրդի անդամ, մենք, որպէս բնակիչներ եւ նաեւ գործարարներ, տեսանք բազմաթիւ դրական փոփոխութիւններ քաղաքէն ներս», - ըսաւ ՀԱԽ-ի անդամ Կարօ Պեքարեան: Մենք կը գնահատենք անոր ղեկավարի յատկանիշերը, իր տեսլականը եւ հարցեր լուծելու կարողութիւնը, ինչպէս նաեւ քաղաքէն ներս բոլորի համար կեանքը բարելաւելու պատրաստակամութիւնը՝ անկախ թէ անոնք ընկերային ինչ խաւերու կը պատկանին եւ կամ ինչպիսի նիւթական կարողութիւն ունին», - աւելցուց Պեքարեան:

կան եւ արհեստակցական կեանքը նուիրած է համայնքին:

«Մենք կը հաւատանք որ Քաղաքապետական Խորհուրդի անդամ Վարդան Կարպետեանի նուիրումը, ուսումը, արհեստակցական փորձառութիւնը եւ կ'ընտելի համայնքային կեանքին իր մասնակցութիւնը՝ պիտի շարունակեն տալ դրական լուծումներ՝ քաղաքի ներկայիս դիմագրաւած մարտահրաւերներուն: Խորհուրդի անդամ Վարդան Կարպետեան փաստած է որ ինք հսկայական դրամազուլու մըն է քաղաքի հզօրացման համար: Մենք անհամբեր կը սպասենք որ անոր նուիրումը եւ ղեկավարութիւնը շարունակուին տակաւին երկար տարիներ ու կոչ կ'ուղղենք կ'ընտելի քաղաքայիններուն, որպէսզի Մարտին ընտրութիւններուն քուէարկեն անոր օգտին:

Բաց Նամակ ԶԶ Կառավարութեանը եւ ԶԶ Ազգային Ժողովին

ՅԱՐՈՒԹ ՊՐՈՆՈՋԵԱՍ
Քիմիական / Բնապահպանական
Ճարտարագետ, MS

Թեմա: 2019 թ. NI 43-101
Լիդիանի վերջին տեխնիկական
զեկոյցում բացակայ տարրերը եւ
ռիսկերի թերազնահատումը Ամուլ-
սարի վերաբերեալ

2019 թուականի Հոկտեմբերի
15-ին, Լիդիանը հանդէս եկաւ իր
վերջին Ամուլսարի նորացուած
տեխնիկական զեկոյցով՝ «Իրագոր-
ծելիութեան ուսումնասիրութեան
տեխնիկական զեկոյց», «Ամուլսա-
րի նախագիծ», Հայաստան: Հաշ-
ուեւորութեան տուեալները այս-
տեղ:

<https://www.lydianinternational.co.uk/images/TechnicalReports-pdfs/NI-43-101-Amulsar-Technical-Report-2019-10-15-final.pdf>

Լիդիանի հոկտեմբեր 2019-ի
հոկտեմբերի տեխնիկական զեկոյց-
ը, 2017 թ.-ին ներկայացուած
տարբերակի վերանայումն է:

https://www.lydianinternational.co.uk/images/TechnicalReports-pdfs/2017/Lyidian_43-101_March_30_2017.pdf

Քանի որ Հայաստանի կառա-
վարութիւնը ցանկանում է Ամուլ-
սարի նախագծի վերաբերեալ իր
վերջնական որոշումը կայացնել,
ես խնդրեցի իմ նախկին յայտնի
հանքարդիւնաբերական խորհրդա-
տու երկրաքիմիկոս դոկտոր Էն
Մանսուրից ուսումնասիրել եւ գնա-
հատել 2019-ի Լիդիանի վերջին
զեկոյցը:

Դոկտոր Մանսուրի տեխնիկա-
կան անգլերէն 8 էջանոց յուշագիրը
այստեղ <http://bit.ly/34oGqCU> ներ-
կայացնում է Լիդիանի վերջին
տեխնիկական բնապահպանական եւ
սոցիալական ասպեկտների գնահա-
տումը:

Լիդիանի 2019-ի նոր զեկոյցը
հաստատում է, որ Ամուլսարում
առկայ են աւելի մեծ պաշարներ՝
հիմնուած առկայ տեղեկատու-
թեան վերազնահատման վրայ՝
առանց լրացուցիչ հորատման: Չնա-
յած զեկոյցից պարզ չէ, բայց
երեւում է, որ աւելի շատ հանքա-
քար եւ թափօններ արդիւնահանե-
լուց շրջակայ միջավայրի վրայ
լրացուցիչ ազդեցութիւնները չեն
գնահատուել:

Այս յուշագիրը բացայայտում
է, որ Լիդիանի 2019-ի NI 43-101
տեխնիկական զեկոյցը թերազնա-
հատում է Ամուլսարի ծրագրի
ռիսկերը, ծախսերը եւ դրա հետ
կապուած անորոշութիւնները: Այն
պատշաճ կերպով չի բաւարարում
NI 43-101-ի բացայայտման, մաս-
նագիտական պատասխանատու-
թեան եւ թափանցիկութեան պա-
հանջներին:

Տեխնիկական զեկոյցում տեղ
գտած տեղեկատուութիւնը հակա-
սում է Լիդիանի կողմից չկան
յայտնաբերուած ռիսկեր յայտա-
բարութեանը եւ յուշում է, որ
ծրագրի մշակման վրայ ազդելու
են յայտնի եւ անյայտ բնապահպա-
նական եւ սոցիալական ռիսկեր:
Ամենակարեւորն այն է, որ փոր-
ձարկման սահմանափակ արդիւնք-
ները ցոյց են տալիս, որ հանքար-
դիւնաբերական բոլոր նիւթերը
արտադրելու են թթուային դրե-
նաժ, սակայն հետեւանքներն ու
յուսալի մաքրման մօտեցումների
անհրաժեշտութիւնը մեծապէս թե-
րազնահատուել են: Ռիսկերը կը

**Ճարտարագետ
Յարութ Պրոնոճեան**

յանգեցնեն գործառնական եւ փակ-
ման աւելի բարձր ծախսերի, քան
գնահատում է Լիդիանը: Յուշագի-
րը եզրակացնում է, որ վերանայ-
ուած NI 43-101 տեխնիկական
զեկոյցը պէտք է նորից վերազնա-
հատուի եւ լրացուի, որը վերաբե-
րում է այդ թերազնահատումնե-
րին եւ պահանջում է համապա-
տասխան ծախսեր: Բայց ես կար-
ծում եմ, որ Լիդիանը արդէն հասել
է իր հնարաւորութիւնների սահ-
մանին:

Կարելու է նշել, որ Լիդիանը
մինչեւ այսօր չի վերջացրել գեո-
քիմիայի, ջրի մաքրման եւ ջրային
հաշուեկշռի գնահատումը, ինչպէս
նշուած է 2017 թուականի Մարտի
(էջ 397) նաեւ 2019 թուականի (էջ
27-3) տեխնիկական զեկոյցներում:
Առանց վերջնական գեոքիմիայի,

ջրի մաքրման եւ ջրի հաւասա-
րակշռման պլանների եւ առանց
ներառելու բոլոր երաշխիքները,
ոչ մի հանք չի կարող թոյլտու-
թիւն ստանալ եւ գործել ցանկա-
ցած վայրում, ինչպէս նաեւ բաւա-
րարել միջազգային չափանիշնե-
րին:

Այս նախագիծը վտանգաւոր
թափօնների օգտագործման եւ
առաջացման օբյեկտ է, որը տարա-
ծելու է թթուային դրենաժ, ծանր
մետաղներ, ցիանիդ, օդի եւ հողե-
րի աղտոտուածութիւն, որոնք կենս-
րոնացած են Հայաստանի ջրային
ուսուրանների սրտում, ինչը նոյն-
պէս կ'ազդի շրջակայ ջրերի վրայ՝
հասնելով Ջերմուկ եւ Սեւանայ
լիճ: Նշուած նիւթերով ստորգետնե-
այ ջրերի աղտոտումը շարունակ-
ուելու է հարիւրաւոր տարիներ:
Լիդիանը մինչ այժմ չունի լաւ
սահմանուած մեթոդներ եւ տեխ-
նոլոգիաներ՝ ստեղծուած աղտոտ-
ման կանխարգելման եւ մաքրման
համար:

Յուսով եմ, որ այս տեխնիկա-
կան յուշագիրը, ինչպէս նաեւ մեր
նախորդ բոլոր տեխնիկական զե-
կոյցները, «էլարդի» եզրակացու-
թիւնների հետ միասին, Ձեզ կը
տան բոլոր ապացոյցները եւ հիմ-
քերը՝ այս նախագծի վերաբերեալ
Ձեր վերջնական եւ միասնական
որոշումը կայացնելու համար: Այս
դէպքում կանխարգելումը լաւա-
գոյն տարբերակն է՝ յատկապէս
հաշուի առնելով ծրագրի գտնուե-
լու վայրը: Այս նախագիծը սկսե-
լուց յետոյ հետեւանքները վնասա-

կար կը լինեն յատկապէս մեր
սիրելի փոքր հայրենիքի եւ ժո-
ղովրդի համար, ովքեր առանց այդ
էլ բացմաթիւ դժուարութիւնների
միջով են անցնում:

Իմ խորհրդատուների կողմից
Ամուլսարի ծրագրի վերաբերեալ
17 տեխնիկական անկողմնակալ զե-
կոյցների ցուցակը կարող էք գտնել
այստեղ <http://bit.ly/2Oy1xhq>, իսկ
Ամուլսարի մասին իմ ներկայա-
ցումը այստեղ <http://bit.ly/2OIVAUa>:

Յուսով եմ, որ Լիդիանի 2019-
ի նոր զեկոյցը եւ այս տեխնիկական
յուշագիրը <http://bit.ly/34oGqCU>
սերտօրէն կը քննարկուեն նոյնպէս
Ձեր եւ տարբեր շահագրգիռ կող-
մերից:

Լիդիանի 2019 թուականի Հոկ-
տեմբերի 15-ի տեխնիկական այս
վերջին զեկոյցը ցոյց է տալիս մի
անգամ եւս Ամուլսարի ծրագրի
ամենակարեւոր գործօնների, ռիս-
կերի եւ խնդիրների մասին նրանց
ըմբռնումների անբաւարարու-
թիւնը եւ արդիւնքում ստացուող
կործանարար հետեւանքները դա-
րեւ շարունակ Հայաստանի ջրա-
յին ուսուրանների սրտում:

ՀՀ կառավարութիւնը պէտք է
գործի խիստ զգուշաւոր եւ խուսա-
փի գործ ունենալ այնպիսի ընկերու-
թիւնների հետ, որոնք չունեն նախ-
նական փորձ, ունեն տեխնիկական եւ
ֆինանսական թոյլ հնարաւորութիւն-
ներ եւ տրամադրում են ֆինանսա-
կան ոչ բաւարար երաշխիքներ:

Շար.ը էջ 7

Heart Beat DJ

2020 New Year

Celebrate NYE 2020
At Newly Remodeled
AEBU Center
1060 North Allen Ave.
Pasadena Ca 91104

Authentic Appetizers & Dinner By
Raffi's Catering

Tickets : \$125
For Reservations call :
Vasken @ 818 2887188
Karine @ 818 3240574
djvasken@yahoo.com

Midnight Surprises!
Doors open 8:00 pm.

«Մասիս» Շաբաթերթի Անդրանիկ Սիրոյ Սեդանը Ամանորի Առթիւ

Մ.Գ.Հ.Կ.ի Արեւմտեան Ամերիկայի օրկան «Մասիս» շաբաթաթերթի եւ համացանցային Massis Post-ի աշխատակիցներուն համար, տօնական օրերու նախօրեակին, Դեկտեմբեր 20ի երեկոն իւրապատուկ նշանակութիւն մը ունեցաւ: Արդարեւ, Փաստինայի Հ.Մ.Մ.ի վերանորոգուած սրահին մէջ սիրոյ սեղանի մը շուրջ համախմբուած էին քանի մը տասնեակ հրաւիրեալներ, խմբագիրներ, աշխատակիցներ, անձնակազմի անդամներ, վարչական պատասխանատուներ եւ Մ.Գ.Հ.Կ.ի վարիչ Մարմնի ղեկավարներ:

«Մասիս»ի սիրոյ սեղանի ընթրիքի սպասարկութեան հետք, կազմակերպիչ մարմնի անունով, մամուլի դիւանի պատասխանատու Գաբրիէլ Մոլոյեան, Չերմօրէն ողջունեց ներկաները: Ան ըսաւ թէ այս նախաձեռնութեամբ «Մասիս»ի շրջանակին համար հիմը կը դրուի նոր աւանդութեան մը, առ ի գնահատութիւն կամաւոր աշխատողներու նուիրեալ ծառայութեան: Առանձնապէս շեշտեց «Մասիս»ի գտած ժողովրդականութիւնը, իր բազմաբնոյթ բովանդակութեան, առաջնորդող յօդուածներուն:

«Մեր Անկիւնէն»ի ազգային-քաղաքական մեկնաբանութիւններուն, որոնք իրապաշտօրէն կ'արտացոլացնեն զինք հովանաւորող կազմակերպութեան տեսակէտներն ու համոզումները, յատկապէս այժմէական հրատապ նկատուող հարցերու շուրջ: Գալով Massis Post-ին Գ. Մոլոյեան դրուատանքով արտայայտուեցաւ հոյլ մը կամաւոր երիտասարդներու մասին, որոնք սիրալոյսով մասնակցութիւն կը բերեն, յատկապէս անգլերէնի բաժնին մէջ, օգտաշատ ներդրում ունենալով իրենց շահեկան աշխատակցութեամբ եւ այժմէական թարմ լուրերով: Արդարեւ անոնք թերթին աւելի հետաքրքրական կը դարձնեն, համացանցի բազմազան ընթացողներուն:

Այս առթիւ ողջոյնի խօսքերով հանդէս եկան Սարգիս Վահագն, Տօքթ. Արշակ Գազանճեան, Հենրիկ Անասեան, Համբարձում Աղպաշեան, «Նոր Օր»ի խմբագրական կազմէն Խաչիկ Ժանոյեան եւ «Մասիս»ի վարիչ տնօրէն Վահէ Աջապահեան: Բոլոր խօսք առնողներն ալ բարձր գնահատեցին «Մասիս»ի ձեռքբերումները, անոր կանոնաւոր եւ անխաբան հրատարակութիւնն ու յաջողութիւնները, նաեւ նշեցին ժամանակակից առկա դժուարութիւնները:

Քաջալերական խօսքերէն եւ Ամանորի ու Սուրբ Ծննդեան բարեմաղթութիւններէն ետք՝ գրծադրուեցաւ զեղարուեստական գողտրիկ յայտագիր մը: Օրուան պատշաճ հանդէս եկան շնորհալի կատարողներ՝ Յակոբ Կակոսեանն ու Յարութ Տէր Դաւիթեանը (ստեղնաշարի վրայ՝ վարդան Քէօրօլլեան) առաւել եւս բարձրացնելով ներկաներու խանդավառ տրամադրութիւնը: Այս առթիւ նաեւ եղան սրտաբուխ նուիրատուութիւններ:

Աւարտին՝ եզրափակիչ խօսքով հանդէս եկաւ «Մասիս»ի գլխաւոր խմբագիր Գրիգոր Խոտանեան: Ան իր ելոյթին մէջ շնորհակալութիւն յայտնեց թերթի խմբագիրներուն, յօդուածագիրներուն եւ աշխատակցին ու Massis Post-ի կամաւորներուն, որոնց արդիւնաշատ ձեռնարկներն շնորհիւ կանգուն կը մնայ մեր օրկանը:

Բաց Նամակ 33 Կառավարութեանը

Շարունակուած էջ 6-էն

Այս նախագծի վերաբերեալ ես կատարեցի իմ ազգային եւ մասնագիտական պարտքը մեր հայրենիքի նկատմամբ: Ինձ համար պարզ է, որ Հայաստանը դեռ երկար ճանապարհ ունի անցնելու՝ յաջողութեան հասնելու համար: Զարգացած եւ անվտանգ հայրենիք կերտելու դժուարին, բայց եւ հետաքրքիր ճանապարհին հայ ազգը պէտք է լինի միասնական, տոգորուած հայրենասիրական ոգով, դաստիարակի կրթութեամբ սերունդ եւ հայրենիք վերադարձնի պրո-

ֆեսիոնալ, ազգանուէր ու աշխատասէր մարդկանց:

Յուսով եմ, որ Լիդիանի 2019-ի նոր գեկոյցը եւ այս տեխնիկական յուշագիրը <http://bit.ly/34oGqCU> կարող են քննարկման ենթարկուել Ձեր եւ շահագրգիռ տարբեր կողմերից:

Յաջողութիւն եմ մաղթում Ձեզ՝ Ամուլսարի շահագործումը կանգնեցնելու դժուարին ու պատասխանատու որոշումը կայացնելու հարցում: Ամուլսարի շուրջ որոշումները պէտք է կայացուեն փաստերի հիման վրայ, ի շահ հայ ազգի:

Ձեր Ծանուցումները Կատարեցէք
«Մասիս» Շաբաթերթին
 T: (626) 797-7680 massis2@earthlink.net

Դեսպան Արմէն Բայբուրդեանի Աշխատանքային Այցը Սաքրամենթօ

Ս.թ. Դեկտեմբերի 18-ին աշխատանքային այցով Գալիֆորնիա նահանգի մայրաքաղաք Սաքրամենթօյում գտնուող Լոս Անճելոսում ՀՀ գլխաւոր հիւպատոս, դեսպան Արմէն Բայբուրդեանը եւ խորհրդական Վարադատ Պահլաւունին հանդիպեցին Գալիֆորնիայի փոխնահանգապետ Էլենի Կունալակիսի միջազգային յարաբերութիւնները գծով խորհրդական Էվան Ռիդի եւ Նահանգապետ Գեվին Նիւսոմի Պիզնիսի եւ տնտեսական զարգացման գրասենեակի Միշազգային յարաբերութիւնների ու ներդրումների գծով յատուկ խորհրդական Էմիլի Դէսէյի հետ:

Հանդիպումը նպատակ էր հետապնդում գործնական ծրագիր մշակելու ՀՀ եւ Գալիֆորնիայի նահանգի միջեւ համագործակցութեան վերաբերեալ Շրջանակային համաձայնագրի դրոյթները իրականացման համար: Շրջանակային համաձայնագիրը ստորագրուել էր ս.թ. Սեպտեմբերի 24-ին Նիւ Եորքում՝ ՀՀ ԱԳ նախարար Զ. Մնացականեանի եւ Գալիֆորնիայի նահանգապետ Գիւստին Նիւսոմի կողմից՝ ՀՀ վարչապետ Ն. Փաշինեանի ներկայութեամբ: Շրջանակային համաձայնագիրը առաջինն է նահանգապետ Գ. Նիւսոմի պաշտօնավարման ընթացքում եւ Հայաստանի Հանրապետութիւնը այն մէկ

տասնեակ երկրներից է, որոնց հետ Գալիֆորնիան կնքել է Շրջանակային համաձայնագիր:

ՀՀ գլխաւոր հիւպատոսը շեշտեց Շրջանակային համաձայնագրի դրոյթների իրագործման կարեւորութիւնը՝ երկկողմ համագործակցութիւնը զարգացնելու տեսանկիւնից: Մասնաւորապէս, դեսպան Ա. Բայբուրդեանը կարեւորեց տեղեկատուական եւ բարձր տեխնոլոգիաների, զբօսաշրջութեան, զիւրապահական տեխնոլոգիաների, այլընտրանքային էներգետիկայի եւ բնապահպանական տեխնոլոգիաների ոլորտներում գործողութիւնների համապարփակ ծրագիր մշակելու կարեւորութիւնը:

Պայմանաւորուածութիւն ձեռք բերուեց, որ յաջորդ հանդիպման ժամանակ նահանգապետարանի կողմից կը ներկայացուեն Շրջանակային համաձայնագրի իրագործմանն ուղղուած գործողութիւնների ծրագրի առաջարկներ՝ հիմնուած հայկական կողմի ներկայացուած գերակայութիւնների վրայ:

Աշխատանքային հանդիպման աւարտին Լոս Անճելեսում ՀՀ գլխաւոր հիւպատոս, դեսպան Արմէն Բայբուրդեանը առանձնազրոյց ունեցաւ Գալիֆորնիայի փոխնահանգապետ Էլենի Կունալակիսի հետ:

Եզակի Արուեստի Ցուցահանդէս Պոլսահայ Միութեան Կեդրոնին Սէջ

Կիրակի, Դեկտեմբեր 15-2019ին, կազմակերպութեամբ Պոլսահայ Միութեան Մշակութային Յանձնախումբին, տեղի ունեցաւ եզակի արուեստի ցուցահանդէս՝ Միութեան Հրանդ Տինք դասախօսական սրահին մէջ, ուր ներկայ էին կոկիկ թուով արուեստի

սիրահարներ, համակիրներ եւ հիւրեր:

Միութեան քարտուղարուհի՝ Տիկ. Մարիէթ Մ. Օհանէսը պատրաստած էր իւրօրինակ արուեստի կտորներ՝ բաժակներու,

Հալեպի ՀՄՄ-ի Ամանորի Ծառը Կը Մնայ Կենդանի

Պատերազմական տարիներու ընթացքին տոկալով աջէն ձախէն նետուող ուժերու աւերին, ՀՄՄ-ի ծառը մնաց կենդանի, երբեք չզիջելով չարին եւ անարգին: Եղաւ ընդմիջումներ ամենաստակալի օրերուն, բայց յոյսը երբեք չմեռաւ: Ծաբաթ, Դեկտեմբեր 21-ին, Հալեպի Ազիզիէի հրապարակին վրայ հոծ բազմութեան մը ներկայութեան տեղի ունեցաւ Ամանորի ծառի տեղադրումը: Տոնախմբութեան ներկայ էին Զրաչին Պաշարներու նախարար

Հուսէյն Արնուս, Հալեպի նահանգապետ Հուսէյն Տիապ, Հայ Աւետարանական Համայնքի պետ Վերապատուելի Յարութիւն Սելիմեան, Հալեպի քրիստոնէական համայնքներու պետեր, պետական եւ կուսակցական ներկայացուցիչներ, հիւրեր եւ խուռներամ հայրենակիցներ: Հանդիսութեան ընթացքին ելոյթներ ունեցան ՀՄՄ-ի փողերախումբը եւ ՆՄՄ-ի խումբերը՝ զանազան երգեցողական եւ պարային կատարումներով:

Օսմանեան Երջանի Հայ Նկարիչներու Նուիրուած Ցուցահանդէս Պոլսոյ Մէջ

Թուրքիոյ մէջ բացուած է օսմանեան շրջանի գեղանկարչութեան մէջ մեծ աւանդ ունեցող հայ գեղանկարիչներուն նուիրուած ցուցահանդէս: Պոլսոյ «Canvas Art

Investments» սրահին մէջ իրականացուող «Armenian Painters In the Ottoman Empire» (Օսմանեան կայսրութեան հայ գեղանկարիչները) ցուցահանդէսը կը գործէ 20

Ոչնչանում են Թբիլիսիի Սուրբ Մինաս Եկեղեցու Աւերակները

Առանց տանիքի, փլուզուած պատերով եւ աղբանոցի վերածուած Սուրբ Մինաս եկեղեցին Թբիլիսիի կենտրոնում իր օրհասական օրերն է ապրում: Անընդհատ ոչնչանում են երբեմնի կանգուն հինաւուրց հայոց եկեղեցու հետքերը: Դեռեւս 2014 թուականին փլուզուած տանիքով եկեղեցին շարունակում է շրջապատին լիչեցնել, որ այստեղ մի ժամանակ գործել է հարատուրէն վեր խոյացած Աստու տունը: Օրերս եկեղեցու վերացման վտանգը առաւել բացայայտ դարձավ:

2019 թուականի Դեկտեմբերի 20-ին, ժամը 15:00-ի մօտերքում հրէջջ ծառայութիւնում ստացուած ահազանգի հիման վրայ հրէջջների շնորհիւ եկեղեցին փրկուեց հիմնովին ոչնչանալուց: Կործանման եզրին կանգնած, անշարժութեան մատնուած Աստու տունը սպասում է իր վերջնական վախճանին, իսկ դրան նպաստում են շրջապատի բնակիչները, ովքեր բացայայտօրէն ցանկապատում, պահեստանոցի եւ օժանդակ շինութիւնների են վերածում եկեղեցին ու նրա տարածքը, չօգտագործած մասը թողնելով անօթեւան մարդկանց քմահաճոյքին:

Մտավախութիւնը Հայ առաքելական եկեղեցու Վերահայոց թեմինն է: Եկեղեցին միշտ գտնուել է թեմի ուշադրութեան կենտրոնում, սակայն թեմը չի կարող հոգ տանել եկեղեցու մասին, քանի որ այն վրացական եկեղեցու կազմած «վիճահարոյց» եկեղեցիների ցանկում է, որոնց «ճակատագիրը» տարի-

ներ շարունակ մնում է անորոշ: Սուրբ Մինաս եկեղեցին վիճահարոյց է: Այն հայկական եկեղեցի է եւ պէտք է վերադարձուի թեմին: Թէ՛ Վերահայոց թեմը, թէ՛ Մայր Աթոռ Սուրբ Էջմիածինը բազմիցս դիմել են վրաց Ուղղափառ եկեղեցուն, որպէսզի թեմին վերադարձվեն հայկական եկեղեցիներն ու թեմը հոգ տանի դրանց մասին: Բազմաթիւ նամակներ են յղուել վրաստանի իշխանութիւններին, պատկան մարմիններին, ներկայացուել է եկեղեցու վիճակը, սակայն ոչ մի փոփոխութիւն: Յուսանք, որ իշխանութիւնները եւ վրաց Ուղղափառ եկեղեցին այնուամենայնիւ լրջօրէն կ'օտոենան քրիստոնէական տաճարի ոչնչացման հարցին:

Երեւանցոց Սուրբ Մինաս հայկական եկեղեցին գտնուում է Հավլաբար թաղամասի Նոր Էջմիածին գործող եկեղեցուց ոչ հեռու: Պահպանուած տուեալների համաձայն՝ Սուրբ Մինասը կառուցուել է 1790 թուականին: Սկզբնական շրջանում եկեղեցին մեծ կառուց չի եղել, եւ 1870 թուականին անհրաժեշտութիւն է առաջացել առաւել մեծացնել եկեղեցու շինութիւնը: 1883թ-ի Յունուարի 2-ին հին եկեղեցու տեղն արդէն խոյացել է Երեւանցոց Սուրբ Մինասը: Խորհրդային տարիներին եկեղեցին գրկուել է գմբէթից եւ օգտագործուել որպէս արհեստանոց: ԽՍՀՄ փլուզումից յետոյ Երեւանցոց Սուրբ Մինասը «վիճելի» եկեղեցիների թուին է դասուել: \

Դեկտեմբերէն 20-Յունուար: Այս մասին, կը տեղեկացնէ Ermenihaber.am-ը՝ վկայակոչելով թրքական «Superhaber» լրատուական կայքը: Տեղեկութեան համաձայն հայերը կայսրութեան մէջ մեծ հռչակ վայելած են յատկապէս ճարտարապետութեան ու գեղանկարչութեան ոլորտներէն ներս հեղինակած գործերով: «Անոնք հեղինակած են ստեղծագործական ձիրք ու վարպետութիւն պահանջող շարք մը գործեր՝ պալատներու զարդարանքներէն մինչեւ թատրոններու ձեւաւորումներ, Պոսֆորի նեղուցի ափամերձ հրաշալի շինութիւններէն մինչեւ առաջին խորհրդարանի պատգամաւորներու վկայականներու

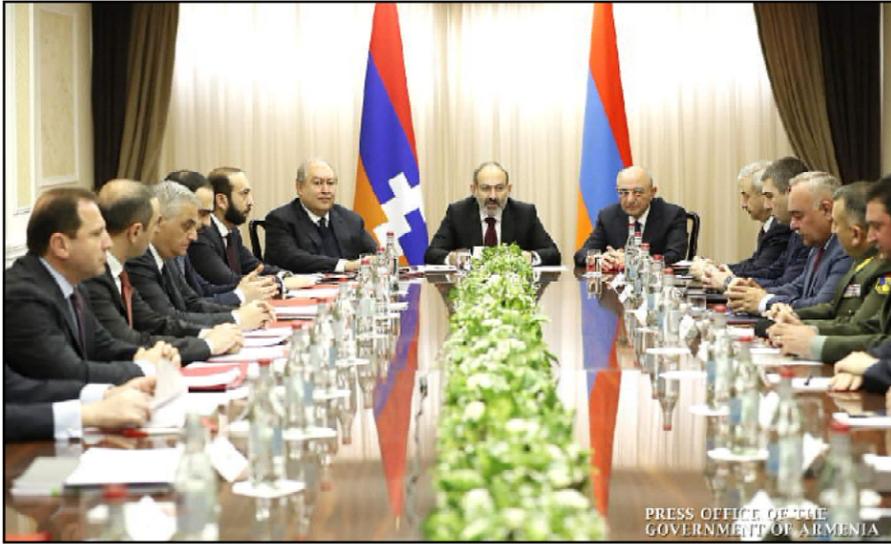
ձեւաւորում», - ըսուած է հրապարակման մէջ: Կը նշուի, որ թրքական գեղանկարչութեան մէջ շրջադարձային կէտը եւս հնարաւոր եղած է հայ նկարիչներուն շնորհիւ. «Կտաւի վրայ իւղաներկով նկարելու արուեստին մէջ արեւմտեան մտածողութեամբ օսմանեան գեղանկարչութեան առաջին գործերը հեղինակած են հայ գեղանկարիչները»: Յուցահանդէսին ներկայացուող ուշագրաւ կտաւներէն են Պեշիք-թաշի Զիւլանեանի «Սթամպուլ», Սամաթեացի Սիմոն Եագրճեանի «Գուշակ կինը» (1882թ.) եւ Տրապիզոնցի Բիւզանդ Գոճամանեանի «Էշերը» կտաւները:

Massis Weekly

Volume 39, No. 48

Saturday, December 28, 2019

Armenia, Artsakh Security Councils Hold Joint Session in Yerevan

YEREVAN -- Armenian Prime Minister Nikol Pashinyan and Artsakh's President Bako Sahakyan chaired a joint session of the Security Councils of the two countries. Issues discussed included Karabakh peace process, military issues and a presidential election that will be held in Artsakh next spring.

RA President Armen Sarkissian, Armenia and Artsakh National Assembly Speakers Ararat Mirzoyan and Ashot Ghulyan were also in attendance.

Prime Minister Pashinyan spoke of "modest" results achieved in Armenian-Azerbaijani peace talks this year emphasizing that, "Armenia will continue to act as a guarantor of Artsakh's comprehensive security."

While noting a noticeable decrease in ceasefire violations in the

conflict zone since 2018, he said the peace process has produced "modest" results so far and blamed Azerbaijan for that. He again complained that Azerbaijani President Ilham Aliyev has not reciprocated his repeated statements to the effect that a peaceful settlement must be acceptable to the peoples of Armenia, Karabakh and Azerbaijan.

More importantly, Pashinyan accused Baku of misinterpreting a framework peace accord drafted by the U.S., Russian and French co-chairs of the OSCE Minsk Group and known as the Madrid Principles. He singled out its provisions relating to Karabakh's future status.

"The Minsk Group co-chairs'

Continued on page 4

ACA-PAC Endorses Vartan Gharpetian for Glendale City Council

GLENDALE – After several meetings and discussions with Glendale City Councilmember Vartan Gharpetian, the Armenian Council of America-PAC (ACA-PAC) is proud to announce the endorsement of Gharpetian for Glendale City Council, for the upcoming election on March 3, 2020.

Councilmember Gharpetian has served on the Glendale City Council since 2015, when he won the seat in a landslide victory. He was appointed as Mayor of the city in 2017.

"Since Vartan was first elected to the city council, we have seen many positive changes throughout the city of Glendale both as residents and business owners in the community," said ACA-PAC member Garo Bekarian. "We look forward to his leadership, his vision and creative problem solving skills, as well as his willingness to

improve the quality of life for all residents regardless of their financial or social status," added Bekarian.

A long-time resident, volunteer, and small business owner in Glendale, Councilmember Gharpetian has dedicated many years of his personal and professional life to the community.

We strongly believe that the dedication, education, professional experience and community involvement of Councilmember Gharpetian, within the City of Glendale, will continue to deliver efficient, innovative and effective solutions to current challenges facing the city. Councilmember Gharpetian has proven that he is a tremendous asset to the strength of this city and we look forward to his relentless commitment and leadership in the city council for many years to come, and urge all Glendale residents to vote for him in the March election.

Armenian Armed Forces Acquire New Anti-aircraft Missile Systems

YEREVAN — The Armenian Armed Forces have acquired new "TOR-M2KM" anti-aircraft missile systems, training equipment for commanders and operators, refueling machines and other systems.

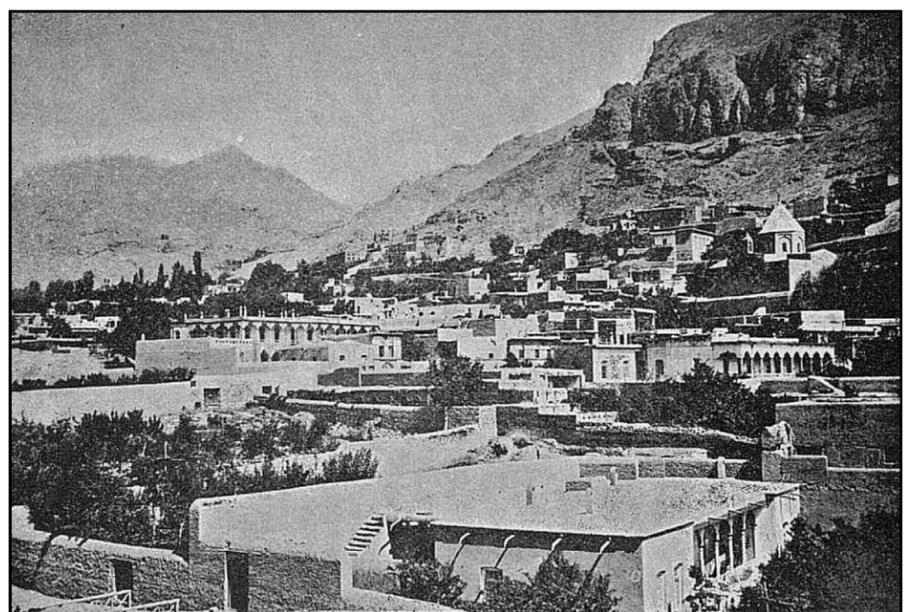
Accompanied by Defense Minister David Tonoyan and Chief of the General Staff of the Armed Forces Artak Davtyan, Prime Minister Nikol Pashinyan attended the presentation of

the new systems.

Highlighting the ongoing efforts to supply the Armed Forces with the latest technical facilities, the Prime Minister emphasized that the process will be consistent and continuous.

"Manufactured in 2019," he added. "This is one of our most important achievements this year. I can't say anything about quantity; it is a military secret."

100th Anniversary of the Agulis Pogroms Commemorated

YEREVAN — "Today, Armenia is more than determined to defend and ensure the right of the Armenian people to exist and peaceful development in their historical homeland, including in Artsakh," Spokesperson for the Ministry of Foreign Affairs of Armenia Anna Naghdalyan said in a statement on the 100th anniversary of the Agulis

pogroms targeting the Armenian inhabitants of the village.

"Today is the 100th anniversary of the massacre of Armenians in Agulis. A century ago, on December 24-25, 1919, the peaceful Armenian population was massacred, and this ancient

Continued on page 4

Three Armenian Officials Charged with Illegal Adoptions of Children by Foreigners

YEREVAN — The director of Armenia's main maternity hospital and two other officials were arrested on Wednesday on suspicion of forcing young women to abandon their babies who were subsequently adopted by foreigners paying bribes.

The Investigative Committee made the arrests as part of a criminal investigation launched by another law-enforcement agency, the National Security Service (NSS), earlier this year.

The arrested officials are the head of Armenia's largest maternity hospital, Razmik Abrahamyan, his deputy Arshak Jerjeryan and the director of a Yerevan-based state orphanage, Liana Karapetyan. They are suspected of having forced young women to abandon their babies who were adopted by foreign nationals in 2016-2018. The latter allegedly paid hefty bribes for those adoptions.

The Investigative Committee also arrested later on Wednesday another person as part of the extensive criminal investigation launched by Armenia's National Security Service this summer. That person has not yet been identified.

In a November 14 statement, the NSS claimed to have found evidence of three dozen Armenian children have been illegally adopted by Italian nationals. In particular, it said, in 2016-2018 several officials used threats, blackmail and lies to convince over a dozen pregnant (and presumably unmarried) women to abandon their expected children. According to government data, a total of 54 Armenian children were adopted by foreign nationals.

According to the statement, immediately after their birth the children were taken to state-run orphanages whose senior employees later arranged their adoption by foreigners through forgery of their medical records and

Director of Armenia's main maternity hospital Razmik Abrahamyan

other violations of adoption rules set by the state. The NSS said that members of the crime ring made sure that Armenian citizens could not adopt the babies.

The Investigative Committee chief, Hayk Grigoryan, said all arrested officials will be formally charged by the end of this week with illegal separation of parents from their newborn babies. "We have testimonies by a number of persons which unmask the crimes committed by those [arrested] individuals," Grigoryan said during a cabinet meeting chaired by Prime Minister Nikol Pashinyan.

Pashinyan said that he had ordered the NSS and the Armenian police to look into the matter after hearing allegations about serious abuses committed during child adoptions in Armenia. He said he was initially skeptical about the veracity of the allegations.

"But now, in retrospect, maybe our evaluations were not correct, maybe the emotions of those people [who alleged the abuses] were based on concrete facts," Pashinyan told ministers and other officials. "All these cases must be investigated one by one."

Former President Serzh Sarkisian's Nephew Narek Sargsyan Extradited to Armenia

YEREVAN — Former President Serzh Sarkisian's nephew Narek Sargsyan has been extradited from the Czech Republic to Armenia and detained, the official website of the Police of Armenia reported.

The criminal case against Narek Sargsyan was initiated on June 26, 2018 charged with obtaining, keeping, transporting and trading illegal weap-

ons, armaments, explosive devices, as well as illegal trafficking in narcotics, drugs, psychotropic substances and their precursors.

Manhunt against Narek Sargsyan was announced on July 6, 2018 while starting from July 24 he had been internationally wanted.

He was discovered on December 6 in Prague.

Senator Bob Dole Honored by Republic of Armenia

WASHINGTON, DC -- Armenia's Ambassador to the US Varuzhan Nersesyan met with prominent US statesman, former Senator and great friend of Armenia and Armenians Bob Dole on December 17.

On behalf of the President and Prime Minister of the Republic of Armenia, Ambassador Nersesyan passed their greetings and the best wishes and handed over the "Order of Honor" bestowed on Senator Dole for his considerable contribution to the development and enhancement of the friendly relations between Armenian and the USA.

Ambassador Nersesyan expressed profound gratitude to Senator Dole for his tireless efforts in 1980-90s for the recognition of the Armenian Genocide, which in their turn contributed to the recent adoption of resolutions H.Res. 296 by the House of Representatives and S.Res. 150 by the Senate. Senator Dole noted that he was satisfied with such an impressive out-

come of the long fight for justice. Reminiscing his great friend, Doctor Hampar Kelikian, who saved his life during the WWII, Senator Dole underlined that he was always proud of his friendship with Armenians and Armenia.

Ambassador Nersesyan told the Senator about the recent wide-scale democratic reforms in Armenia and the positive dynamics in Armenia-US relations following the Velvet Revolution. He also informed Bob Dole about the cooperation with his native State of Kansas, particularly between the Kansas National Guard and Armed Forces of Armenia. Senator Dole expressed his readiness to assist in these endeavors.

The "Order of Honor" is awarded for notable services in protecting state and national interests of the Republic of Armenia as well as for significant contributions to building, strengthening, and promoting friendship and reinforcing peace between peoples.

Russian Crime Bosses 'Barred from Armenia'

YEREVAN — A government bill designed to tackle Armenia's "criminal subculture" has stopped scores of Russian crime figures from migrating to the South Caucasus state, a senior Armenian official claimed on Friday.

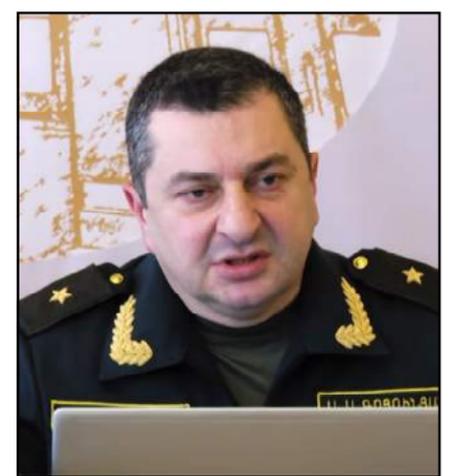
Artur Goyunyan, the head of the state Penitentiary Service, said that Armenia became a potential safe haven for them after Russia enacted similar legislation in April.

"Had we not passed such a bill in Armenia all criminals, representatives of the underworld, which include quite a few ethnic Armenians, as you know, would have moved to Armenia," he told a news conference.

The bill passed by the Armenian parliament in the first reading last month criminalizes the creation of and membership in groups "carrying a criminal subculture" and outlaws underworld ranks granted to crime figures.

Holders of the highest of these ranks are known as "thieves-in-law" in the former Soviet Union. They name "overseers" of criminal activity in prisons or various regions.

Under the bill involving amendments to Armenia's Criminal Code and Code of Procedural Justice, anyone receiving or granting such ranks will face between seven and ten years' imprisonment. Having ties to such in-

dividuals will also be deemed a criminal offense.

Riots broke out in the country's main prisons in early September shortly after the bill was drafted by the Justice Ministry and approved by the Armenian government.

Goyunyan confirmed the connection between the two developments. He said that crime figures remaining at large organized the riots in protest against the planned legislation. Criminal proceedings launched against rioters defused tensions in the prisons, he added.

While stressing the importance

Continued on page 4

AUA and PicsArt Announce the Launch of the AI Lab

YEREVAN — The American University of Armenia (AUA) and PicsArt have announced the collaborative launch of an Artificial Intelligence (AI) Lab that will employ faculty and students to conduct cutting-edge research in machine learning and computer vision. This offers AUA students the unique opportunity to gain research experience in addition to applied software engineering skills greatly valued by companies in the IT field.

AUA and PicsArt have been working together to create a new model that will promote science and research while growing academic and professional capacity in the domain of AI.

“Artificial Intelligence is quickly evolving all over the world and I think it is the right time to set the scene here, in Armenia. We are very happy to launch the AI Lab in collaboration with PicsArt to enhance research in the field of AI. I am anticipating to see how this new initiative will take us a step forward into a center of excellence and surprise other countries,” noted AUA President Dr. Karin Markides.

The AI Lab will employ two members of the AUA faculty, lead researchers, and about 15 undergraduate students from AUA’s Akian College of Science and Engineering (CSE) majoring in computer and data science. The students will be trained to conduct both applied and fundamental research in machine learning and computer vision. AUA professors and machine learning professionals from PicsArt will begin trainings in January 2020. After a six-week training course, the best performing students will be hired by the AI Lab.

“I am really excited about this project for three main reasons: my background in AI, deep connection to

AUA, and prospects for Armenia. PicsArt is all about making awesome and I hope that together with AUA we can make AI awesome in Armenia. I believe this is just the first step of our collaboration and we can do much more together,” noted Hovhannes Avoyan (M PSIA ’95), Founder of PicsArt Inc. and AUA Corporation Trustee.

PicsArt believes in the potential of the AUA students and is excited to provide engineering students with the opportunity for continuous learning in an academic environment, while also solving real-world challenges, based on real data and collaboration with industry experts.

As AI is a fast-growing domain, it is extremely important that undergraduates studying in this or other related fields get a high-quality education and gain advanced research skills that will make them competitive in the job market.

The new AI Lab will allow students to explore immense opportunities in research; learn how to experiment with cutting-edge tools and technologies; receive advanced tailored training and mentorship from local and international faculty and industry experts. They will be able to apply their knowledge to real big data sets; and offer solutions for a globally leading application. The students will also get competitive compensation for work that enriches, deepens, and accelerates their learning experience at AUA.

Both PicsArt and AUA believe there is immense untapped potential for collaboration between academia and industry. The AI Lab is one example of innovative models and processes that will increase mutual trust and greatly contribute to the value generation and human talent capacity development.

Zarmanazan 2020 Applications Are Now Open!

Zarmanazan 2020, the Western Armenian summer programme, will take place high up in the mountains in the French-Swiss Alps Region of France, from 12 July to 7 August. It will combine three interconnecting initiatives:

- A summer programme for children ages 10 to 17;
- A summer creative programme for young adults ages 19 to 24;

An intensive university diploma programme designed for Western Armenian teachers in the Armenian Diaspora, certified by the National Institute of Oriental Languages and Civilisations (INALCO), Paris.

Children and young adults will participate in various age appropriate activities. These will include music, performing arts, self-expression, visual and audiovisual arts, crafts sessions, creative writing and literature reading workshops, outdoor games, field trips and much more! All activities will be conducted in Armenian and led by a team of talented expert facilitators.

Zarmanazan is open to all children and young adults in the Armenian Diaspora. The number of spaces is limited.

Please note that an intermediate level of Armenian proficiency is required for the young adults’ group.

The intensive university diploma programme is limited to 15 teachers and it will combine expert direction with practical training, interactive lectures, the latest pedagogic approaches and materials.

For more information visit: www.gulbenkian.pt/armenian-communities

Deadline for all applications: 19 January 2020, 23:00 GMT.

All applicants will be contacted by 6 February 2020.

The Armenian Communities Department of the Calouste Gulbenkian Foundation launched the educational project “Zarmanazan” in 2017 as part of its Western Armenian revitalisation programme. It is organised in partnership with L’association Mille et un Mondes (Lyon, France) and Institut National des Langues et Civilisations Orientales (INALCO, Paris, France). The Zarmanazan summer programme is certified by the French Ministry of Youth and Sports.

Sargis Adamyan’s Goal and Assist Help Hoffenheim Beat Borussia Dortmund 2-1

BERLIN — Hoffenheim struck late through Sargis Adamyan and Andrej Kramaric to complete a 2-1 comeback win over Borussia Dortmund on Friday as the Bundesliga heads into the winter break.

Mario Goetze made the most of a rare start by putting the visitors ahead in the 17th minute, while Hoffenheim struggled to get into the game although they hit the bar from a Robert Skov free kick with their only real chance.

But Dortmund, who hit the woodwork through Thorgan Hazard and missed several other golden chances,

failed to add another goal despite being in complete control of the game and they were punished for it.

The hosts leveled when substitute Adamyan stabbed the ball home after goalkeeper Roman Buerki failed to clear in the 79th.

The Armenian, who also scored twice against Bayern Munich in a 2-1 away win in October, then turned provider, crossing for Kramaric to head the winner three minutes from time.

Dortmund are in 4th place with 30 points, Hoffenheim are 7th with 27 points

City of Miami Beach Officially Recognizes the Armenian Genocide

MIAMI BEACH — On Wednesday, December 11, 2019, the City of Miami Beach, Florida passed a resolution officially recognizing the Armenian Genocide, reported FLArmenians.com.

The resolution was introduced by Miami Beach City Commissioner Mark Samuelian and passed unanimously.

“I am extremely proud of my Armenian heritage, and happy to have visited Armenia this summer and seen the wonderful countryside

and its people. I commend the U.S. House of Representatives for condemning and recognizing the Armenian Genocide and proud of the City of Miami Beach for adopting this resolution,” Mark Samuelian said in a statement to FLArmenians.com. “In addition, I congratulate the Armenian Genocide Committee, Inc. (AGC) for its efforts in commemorating the Armenian Genocide here in South Florida. This is a significant step in honoring the history of the Armenian people and their con-

tributions,” Samuelian said.

In 2017, Samuelian became the

first Armenian American elected official in Miami-Dade County history.

Knights and Daughters of Vartan Prioritizing Education

By Gohar Palyan

“If your plan for one year, plant rice. If your plan is for 10 years, plant trees. If your plan is for 100 years, educate children.” Confucius.

The saying is what exemplifies the work of the Knights of Vartan since its inception 103 years ago. The very first scholarships were for the American Armenian communities in the Middle East (Vahan Tekeyan school in Beirut, Haygazian National School in Halep and others) as well as in the USA to encourage Armenian youth to return to school after the memories of the horrible genocide of our people.

Since 1982 a new fund was established to give scholarships each year to 5 – 6 deserving students throughout the USA. This enabled over 160 Armenian students to have a better opportunity to attain an education.

After 1988 Earthquake the Knights of Vartan moved its support to Armenia as well and education was on the top of the list. Various programs were created and supported. Since 1997 the Knights of Vartan have been giving scholarships to 12 students in two major universities in Armenia – Yerevan State University and National Polytechnic University of Armenia.

From 2018 another major university American University of Armenia (AUA) was added to the list of Knights of Vartan supported schools and for the past two years have been fully sponsoring students from the AUA. As Lilit Avetisyan, Knights and Daughters of Vartan 2019 Scholarship recipient mentioned, she aims to create a Transparent Legal System.

This school in Tsaghkasgen school, Gegharkunik region was renovated with the support of Knights of Vartan

“I am very grateful to Knights and Daughters of Vartan for making my education possible at AUA. By choosing to study at AUA, I wanted to be part of the great AUA community and take advantage of the opportunities and network that the university offers. I am very proud that in my country there are institutions like AUA. This University has become a real hub for not only education, but also connecting enthusiastic students to a larger community, which in turn will be the new generation of Armenian professionals and leaders – the backbone of

our Armenia!

KV leadership constantly is looking for new educational opportunities and funds. Hopefully more exciting scholarship opportunity will emerge in 2020.

Grand Commander Steven Adams, himself an educator, stated, “Education is the foundation on which the future of Armenia will be built”.

To provide fellowships and support scholarly research and publication in the field of Armenian studies the Knights of Vartan established the Fund for Armenian Studies (FAS) in 1986. Since 2007 Knights of Vartan partners with NAASR (National Association for Armenian Studies and Research) to select, evaluate and monitor these grants and/or fellowships to qualified scholars in Armenian studies.

The Center for Armenian Research and Publication (Armenian Research Center) was initiated by then Knight, now Past Grand Commander Dr. Dennis Papazian in 1986 at the University of Michigan, Dearborn and it quickly became one of the largest Knights of Vartan projects. Since then has published books, research materials and reports; hosted speakers, organized database, produced radio and TV programs and maintains the most comprehensive collection of Armenian genocide resource materials available for researchers.

Not only has the Knights of Vartan supported education but since 1995 has also enabled students to have a better environment in which to study by renovating and building over 250 schools and kindergartens in Armenia. This was implemented through various projects such as the Adopt-A-School and Armenian Schools Support Project via (World Bank ASIF (Armenian Social Investment Fund) and ATDF (Armenian Territorial Development Fund.)

The Knights of Vartan Inc. is a fraternal leadership and service organization of Armenian men dedicated to safeguarding and perpetuating the Armenian heritage and cultural traditions. Its membership represents the spectrum of the leadership of the Armenian community. It was founded in 1916 in Philadelphia and is based the United States with 23 local chapters which support Armenian causes around the world.

For more information about the Knights and Daughters of Vartan, visit <http://kofv.org>.

Ani Aprahamian to Speak on “Science, Technology, and Education in Armenia”

MISSION HILLS — Dr. Ani Aprahamian, Director of the Alikhanyan National Science Laboratory in Yerevan, Armenia, and Freimann Professor Experimental Nuclear Physics at the University of Notre Dame will give a talk on Sunday, January 12, 2020, at 4:00 p.m. entitled “Science, Technology, and Education in Armenia” in the Sheen Chapel at the Ararat-Eskijian Museum, 15105 Mission Hills Road, Mission Hills, CA, 91345. This special program is presented by the National Association for Armenian Studies and Research (NAASR) / Calouste Gulbenkian Foundation Series on Contemporary Armenian Issues and the Ararat-Eskijian Museum.

Professor Ani Aprahamian was appointed Director of A.I. Alikhanyan National Science Laboratory (Yerevan Physics Institute) in April 2018. She is the first woman and the first diasporan Armenian to hold this important position.

Prof. Aprahamian was born in Lebanon, and is a descendant of Armenian Genocide survivors. She holds a B.A. and Ph.D. from Clark University, Worcester, Massachusetts. Professor Aprahamian has over 200 invited talks

at various National and International Conferences and over 200 publications in refereed journals, book chapters, etc. She is active in numerous international and national advisory committees in nuclear science. Among the many honors recognizing her achievements, she is an Elected Fellow of Science Academy of Republic of Armenia, the American Association for the Advancement of Science, and the American Physical Society.

For more information contact the Ararat-Eskijian Museum at 747-500-7584

Armenia, Artsakh Security Councils Joint Session

Continued from page 1

interpretation of this matter is substantially different from Azerbaijan’s, which is certainly cause for optimism about the proposed negotiating base,” he said.

Pashinyan said in this regard that Baku will only prolong the status quo if it seeks to “make the realization of the principle of people’s self-determination non-use of force relative.” He also warned against attempts to end the conflict by force, saying that that they would have “disastrous consequences for Azerbaijan in the first instance.”

100th Anniversary of the Agulis Pogroms

Continued from page 1

Armenian settlement of Nakhichevan was turned into ruins,” Naghdalyan noted.

The government of the first Armenian republic in response to these pogroms appealed to the international community and, in particular, to the countries of the Entente with a call to prevent violence on its territory and ensure the security of the Armenians of the region.

“Unfortunately, crimes against the Armenians of Nakhichevan were not limited to the history of the 20th century only, but they also received a new manifestation in our days, when

For his part, Sahakyan referred to Armenia and Karabakh as “two inseparable parts of one homeland.”

“Armenia is the main guarantor of Artsakh’s security and normal development. And one of the most important imperatives we face is the continued deepening and expansion of inter-Armenian unity.” Sahakyan declared.

“I want to once again emphasize that for us there can be no return to the past in terms of both the status and borders,” said the Karabakh leader, who will not be seeking another term in office in the election due in March or April.

the Azerbaijani authorities, having finally evicted the Armenians from Nakhichevan, also carried out a systematic and massive destruction of the Armenian cultural heritage.

As a result, thousands of Christian monuments were completely destroyed, including churches, monasteries and khachkars (cross stones – ed.) In Dzhug, Agulis and other places. The destruction by the Azerbaijani army of thousands of khachkars of Dzhugi, considered to be masterpieces of medieval Christian art, which is documented in video recordings, will remain in world history as an unsurpassed manifestation of cultural barbarism,” the spokeswoman emphasized.

Russian Crime Bosses ‘Barred from Armenia’

Continued from page 2

of the bill, the official cautioned that it alone will not eliminate the “criminal subculture” and, in particular, underworld rules that have long regulated prison life in Armenia, Russia and other ex-Soviet states. He said the authorities should also raise the modest sala-

ries of prison guards, improve prison conditions and draw up “individual plans” for inmates.

Earlier this month, Justice Minister Rustam Badasyan announced government plans to shut down some of Armenia’s Soviet-era prisons and build new and more modern penitentiary facilities in their place.

Ռուսական «Փորձագետ» Ամսագրի Անդրադարձը. Հայաստանը Թաւշեայ Յեղափոխութենէն 1.5 Տարի Անց

Ռուսական «Փորձագետ» ամսագիրը ծաւալուն յօդուածի մէջ անդրադարձած է 2018 թուականի Ապրիլին Հայաստանի մէջ տեղի ունեցած թաւշեայ յեղափոխութենէն ետք երկրի մէջ տիրող իրավիճակին, հայ-ռուսական յարաբերութիւններուն, նոր կառավարութեան գործունէութեան շնորհիւ գրանցուած տնտեսական ցուցանիշներուն:

«Հայաստանի մէջ մինչեւ այս պահը յետյեղափոխական զարգացումներ կը գրանցուին: Երկրի վարչապետ Նիկոլ Փաշինեանին իշխանութեան եկաւ 2018 թուականի Ապրիլ-Մայիսին տեղի ունեցած բողոքի ցուցերու հետեւանքով: Աւելի ուշ՝ Դեկտեմբերին, Փաշինեանը վերահաստատեց իր լիազօրութիւնները. խորհրդարանական ընտրութիւններուն անոր ղեկավարած «Իմ քայլը» դաշինքը յաղթեց՝ հաւաքելով ընտրողներու ձայներու 70,43 տոկոսը: Այսօր ան հսկայական աջակցութիւն ունի՝ հակառակ վարկանիշները պարբերաբար կը նուազին եւ այդ հասկնալի է, քանի որ կարելի է արագ կեանքի կոչել բոլոր խոստումները», - ըսուած է յօդուածին մէջ:

Անդրադառնալով հայ-ռուսական յարաբերութիւններուն՝ յօդուածագիրն ընդգծած է, որ յեղափոխութեան ալիքի վրայ յատկապէս ռուսական լրատուամիջոցները Փաշինեանին գրեթէ կը համարէին ամերիկեան «նախագիծ», իսկ յետոյ աւելի չարգալից՝ բազմակողմանի քաղաքական գործիչ: «1.5 տարուան ընթացքին Փաշինեանը պաշտօնական այցով Մոսկուա չէ եղած՝ հակառակ որ աշխատանքային այցերով Մոսկուա եղած է, օրինակ, ԵԱՏՄ-ի շրջափոխներս: Փոխարէնը ե՛ւ Պրիւքսէլի, ե՛ւ հարեւան թիֆլիսի ե՛ւ Թեհրանի մէջ Փաշինեանը արդէն ընդունած են: Փաշինեանի պաշտօնական այցը Ռուսաստան, կարծես, ծրագրուած է 2020 թուականի առաջին կէսին, իսկ վլատիմիր Փուլիին այս աշնան այցելած է Երեւան եւ կառուցողական շփում ունեցած հայ գործընկերոջ հետ: Այնպէս որ, պէտք չէ խօսիլ յարաբերութիւններուն մէջ առկայ ճգնաժամի մասին, իսկ բազմակողմնութեան մասին, այդ, այդ նոր երեւոյթ է, որ կը սահմանէ Մոսկուայի եւ Երեւանի միջեւ երկխօսութիւնը:

Յօդուածագիրը մէջբերած է քաղաքագէտներուն, որոնք ընդգծած են, թէ Ռուսաստանի լաւագոյն աջակցութիւնն այն է, որ յեղափոխութեան ժամանակ չէ խառնուած Հայաստանի ներքին գործերուն՝ աւելցնելով, որ ՌԴ-ն Հայաստանի ներքին գործերուն չի խառնուիր նաեւ յեղափոխութենէն ետք:

Յօդուածին մէջ ծաւալուն անդրադարձ կայ նաեւ Հայաստանի նոր կառավարութեան գործունէութեան շնորհիւ արձանագրուած տնտեսական ցուցանիշներուն: Նշուած է, որ 2019 թուականի առաջին 9 ամիսներուն Հայաստանի Համախառն ներքին արդիւնքի (ՀՆԱ) աճը կազմած է 7,5 տոկոս՝ հակառակ նախորդ տարուան քաղաքական ցնցումներուն եւ վերնախաւի փոփոխութեան: Արդիւնաբերական արտադրանքն աճած է գրեթէ 10 տոկոսով, իսկ ստուերային տնտեսութիւնը մէկ տարուան ընթացքին նուազած է՝ 25 տոկոսէն հասնելով 22 տոկոսի:

Հայաստանի Սէջ Ի՞նչ Անուններ Կու Տան Նորածիններուն

Հայաստանի մէջ վերջին տարիներուն թէեւ աւելցած է, այսպէս կոչուած, նորածն անունները՝ Ալեքսանդր, Միլենաներ, Էլեններ, Էրիքները, սակայն նորածիններու շրջագիծէն ներս կը շարունակեն առաւել տարածուած մնալ հայկական Նարէ եւ Դաւիթ անունները: Վիճակագրական կոմիտէի հրատարակած տուեալներու համաձայն՝ 2018 թուականին 658 երեխայ անուանակոչուած են Նարէ, 1404 երեխայ՝ Դաւիթ անուններով: Աղջիկ նորածիններու ամենատարածուած անուններն են՝ Մարիա, Մանէ, Մարի, Արփի, Մարիամ, Էլեն, Անահիտ, Միլենա, Եւա: Տղայ

երեխաներուն տրուող ամենատարածուած անուններն են՝ Նարեկ, Հայկ, Տիգրան, Մարք, Ալեքս, Արէն, Արթուր, Գոռ, Մամուէլ: Ինչ կը վերաբերի ազգանուններուն, ապա Հայաստանի մէջ ամենատարածուածը Գրիգորեան ազգանունն է: Տասնեակին մէջ կը գտնուին նաեւ Յովհաննիսեան, Յարութիւնեան, Սարգսեան, Խաչատրեան, Յակոբեան, Մկրտչեան, Վարդանեան, Գէորգեան, Պետրոսեան ազգանունները: Տեղեկացնէք, որ վիճակագրութեան համաձայն, Հայաստանի մէջ 2018 թուականին ծնած է 17 322 աղջիկ (2017-ին՝ 17 950), 19 252 տղայ (2017-ին՝ 19 749):

Հայաստանի Սէջ կը Հիմնուի Արհեստական Բանականութեան Տարրալուծարան

Հայաստանի Ամերիկեան Համալսարանը (ՀԱՀ) եւ PicsArt ընկերութիւնը կը հիմնեն արհեստական բանականութեան (Artificial Intelligence (AI)) հետազոտական տարրալուծարան, որ աշխատատեղեր պիտի ստեղծէ դասախօսներու եւ ուսանողներու համար, որոնք պիտի իրականացնեն նորարարական հետազոտութիւններ մեքենայական ուսուցման եւ համակարգչային տեսլականի (computer vision) ոլորտներու մէջ:

Ինչպէս կը տեղեկացնեն Հայաստանի Ամերիկեան Համալսարանէն, ՀԱՀ-ը եւ PicsArt-ը միասին կ'աշխատին նոր օրինակ ստեղծելու շուրջ, որ առաջ պիտի մղէ գիտութիւնն ու հետազոտութիւնը եւ պիտի մեծցնէ ակադեմիական ու մասնագիտական ունակութիւնները արհեստական բանականութեան ոլորտին մէջ՝ գիտութիւնն ու հետազոտութեան արդունքները արդիւնաբերութեան կապելու միջոցով:

«Արհեստական բանականութիւնը արագորէն կը զարգանայ ամբողջ աշխարհի մէջ, եւ կը կարծեմ՝

ճիշդ ժամանակն է զայն զարգացնել Հայաստանի մէջ եւս: Մենք շատ ուրախ ենք, որ PicsArt-ի հետ համատեղ ջանքերով կը հիմնենք արհեստական բանականութեան տարրալուծարան, որ այդ ոլորտին մէջ հետազոտութիւններ իրականացնելու լայն հնարաւորութիւններ պիտի ստեղծէ: Ես կ'ակնկալեմ, որ այս նախաձեռնութիւնը մեզ առաջ պիտի տանի տուեալ ոլորտին մէջ եւ կը զարմացնէ այլ երկիրներ», նշած մ է ՀԱՀ նախագահ Կարին Մարքիտեսը:

Սկզբնական փուլին արհեստական բանականութեան տարրալուծարանը աշխատանք պիտի տրամադրէ ՀԱՀ-ի երկու դասախօսի, առաջատար հետազոտողներու, ինչպէս նաեւ Համակարգչային գիտութեան եւ Տուեալագիտութեան BA մէջ ուսանող 15 հոգիի: ՀԱՀ-ի դասախօսներն ու PicsArt-ի մեքենայական ուսուցման մասնագէտները պիտի սկսին դասընթացներ իրականացնել 2020-ի Յունուարէն: Վեցշաբաթեայ դասընթացքն ետք լաւագոյն ուսանողները արհեստական բանականութեան տարրալուծարանի մէջ աշխատանքի առաջարկ պիտի ստանան:

Now serving Glendale, Burbank, and Pasadena

Այժմ բաց է

Helping seniors live more independently in their own homes

Օգնել տարեցներին ապրել ավելի անկախ իրենց սեփական տներում

Pacific PACE
Program of All-Inclusive Care for the Elderly

Call to learn more
Ավելին իմանալու համար զանգահարեք
(800) 851-0966 | TTY (800) 735-2922 | pacificpace.org

Սփիւռք-Յակասփիւռք

ՍԱԳՕ ԱՐԵԱՆ

Դէպի ո՞ւր կը տանին «Գուժ Գաբու»ի ներսի թաղերը:

Թաց ու խոնավ, աղմկոտ, յաճախ ցեխոտ, աղմկարար ու անհանգիստ:

Մեր քայլերն անհանգիստ են, խօսակիրս հպարտօրէն կը պատմէ, որ այս թաղերուն ո՞ւր ըլլալն անգամ չի գիտեր:

Չէ՛ ճանչցած հին «Գուժ Գաբու»ն, որուն ամէն անկիւնը հայու դրոշմ մը կար... ու հիմա չկայ:

Չկան հին անուանները, իսկ նորերը ոչ մէկ աղերս ունին հիներուն հետ:

Աշխարհներու հատման տեղն է «Գուժ Գաբու»ն, որուն վաւերական վերջին սիւնը մեր պատմութեան ու վիրաւոր անցեալի սրտին մէջ մխրձուած դաշոյն է կարծէք:

Կէս ձգուած սիւնի մը ստուերը եւ հինէն բարձրացող շուքի մը պատուձը... ու ասոր վրայ բարդել Միջին Ասիայէն իսթանպուլ հոսող ամենատարբեր ժողովուրդներու կեռահայեացքը, սուր գլխարկները, աղն ու հացը, ժամագրութիւնը ժամանակի սլաքներուն հետ ու... առեւտուրը:

Մաքուր նիւթափոխանակութեան եւ մշակոյթներու ամենէն յետին խազերուն տեղատուութիւնը եւ դէպի հեռուները գացող ճանապարհորդներու կիսով չափ անքուն հայեացքն ու սպասումը:

«Կ'ըսեմ իրեն, եկուր այս աշխարհը տեսնենք. ան ալ մեր աշխարհն է, անոր մէջ մեր հոգին իր հանգիստ թուիչքը կը պատրաստէ ու հոգ չէ, որ կօշիկներդ ձեռքին մէջ խրոլելով է, որ պիտի հատես այս ճամբու ամբողջ ընթացքը...»

Հոգ չէ, որ պիտի սայթաքիս, կամ ծուռ հայեացքով պիտի նային քեզի ու վերէն վար չափէն մէջ մը ու սակնան, կամ առնուազն հասկնալ փորձեն, անուն- մականունդ:

Ամէն տեղ նոր սկիզբի մը համար ենք: Հինը թողած, անցեալը մոռցած մեծ ճամբորդողի ապիկար դերին մէջ, որ իբրեւ թէ ելած ենք լաւ կեանք մը փնտռելու առաջին ասնդուխին:

Հինը մոռնալու պէս, ուրացողի պէս արագ մեր պայտուակները կը հաւաքենք, ճամպրուկը կը կապենք ու դարձեալ կը յայտնուինք հեռու-հեռաւոր ափերու վրայ:

Մեր փնտուածը արդարութիւնն է, կ'ըսեն շատեր ու կ'առարկեն, որ հոն (որ անցեալին հոն ըլլալէն առաջ կը կոչուէր՝ հոս...) արդար չէր կեանքը իրենց համար:

«Ճնշուած էինք մենք, տակաւին կ'ըսեն ուրիշներ, ճնշուած էին հոն (որ անցեալին հոն ըլլալէն առաջ կը կոչուէր հոս...) ու ասոր համար ալ հեռացանք:

Այդ տարիներուն բարձրա-

ձայն հայերէն խօսիլը արգիլուած էր, կ'ըսեն ուրիշներ ու կը պատմեն, որ քանի-քանի անգամներ հոն (որ անցեալին հոն ըլլալէն առաջ կը կոչուէր հոս...) փողոցին մէջ տեղ իրենց մայրն ու մեծ մայրը բարձրաձայն վիճած են, պարզ անոր համար, որ երեխան - մամա ո՞ւր պիտի երթանք, - բացազանչած էր:

Եւ այսպէս հարիւր տեսակի պատրուակներու կամ մանուած ուտայններու վրայով կը սահի մեր անցեալը եւ մենք հլու ու անկազմակերպ կը մտնենք աշխարհի մեծ հալոցներուն մէջ, մեր անցեալը հալեցնելու, մեր անունը փոխ տալու, մեր գիրքերն ու նշխարները այդ հալոցին մէջ ծախելու...

Մէկ խօսքով կը մեռնինք: Ու չենք հաւատար, որ օր մը մէկը, փրկութեան խաչը իր ձեռքին պիտի գայ մեզի ճիշդ ճանապարհը ցոյց տալու:

Վաղ ու թաունականներուն վահէ՛ Օշականը կը գրէր, որ մենք ազգովին կը գանինք, կը գգուինք մեր սերմէն: Իսկ այսօր, մեր սերմն ու սէրը մէկդի դրած ենք եւ կը մտածենք ինքնարդարացումներու մասին:

Այսօր մենք կը գգուինք մեր հոգէն: Մեր ինքնութեանն, մեր բառէն, մեր շունչէն, մեր եսէն ու մեր հաւաքական անցեալէն:

Մեր թաղերը լքած ենք ու մեր տունները դատարկած: «Գուժ Գաբու»ն մէկ օրինակն է միայն, յար եւ նման Պէյրութի Զոքաքալ Պլաթ թաղամասին, կամ աւելի ուշ Հայկապի ամենահայկական համարուող կարգ մը թաղամասերուն:

Ամէնուրեք կը նահանջենք, ու ասիկա երբեք, երբով նահանջելու պատմութեան չի նմանիր:

Անգամ երգելու ժամանակ չունինք, իսկ անոնք որ մեր մէջ լաւ ձայն ունին եւ ունակ են շէնք-շնորհք երգ մը երգելու, արդէն իսկ նեղացած են մեզմէ, նեղացած են իրարմէ եւ անկիւն մը քաշուած իրենց պատեանին մէջ մտած՝ եսի կեանք մը կը վարեն:

Հիմա այսքան մոխրագոյն պատկերին վրայ, այսքան կորուստներէ ու այսքան ամբհի նահանջէ ետք՝ ինչպէ՞ս եւ ի՞նչ լեզուով պիտի խօսինք վաղուան մասին: Ուրկէ՞, ո՞ր դռնէն պիտի մտնենք ու մեր հին բանալիներով բանանք դռները Պոլսոյ հին «Գաբու»ներուն ու հոն ալ կարճ ատենով մը մայթին ծայրը կանգ առնենք, պահ մը լուենք ու նայինք, թէ ի՞նչ ուղղութեամբ պիտի նետենք մեր յաջորդ քայլը:

Նախ պիտի սիրենք այս հողերը, պիտի սիրենք, ոչ միայն անոր համար, որ այս հողերուն տակ, այս հողերուն վրայ կանգնեցուած քա-

Բանաստեղծներու Իշխանը Արեւելահայ Ուղղագրութեամբ Վահան Թէքեան. «Հայու Հոգին»

Հայաստանի Թէքեան Մշակութային Միութիւնը հովանաւորութեամբ Միացեալ Նահանգներու եւ Գանատայի Թէքեան Մշակութային Միութեան կեդրոնական վարչութեան տպագրեց «Հայու Հոգին» բանաստեղծութիւններու ժողովածուն:

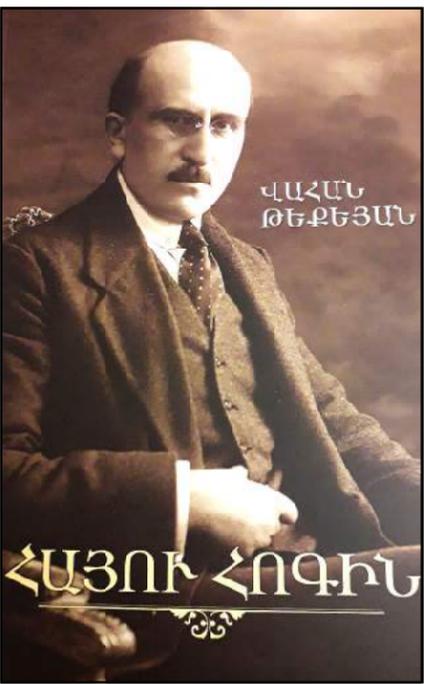
Բացառութեան կարգով այս ժողովածուն հրատարակում է աբեղեանական ուղղագրութեամբ՝ բանաստեղծի տողերը Հայաստանի հասարակութեան լայն շերտերի համար աւելի ընկալելի դարձնելու նպատակով:

Գիրքը կազմել է Բանասիրական գիտութիւնների դոկտոր, փրոֆեսօր Սուրէն Դանիէլեանը, խմբագրմամբ բանասիրական գիտութիւնների թեկնածու Քնարիկ Աբրահամեանի:

Հայկական պոեզիայի հարուստ աշխարհում իր ուրոյն տեղն ունի Վահան Թէքեանի ստեղծագործական ժառանգութիւնը: Նա իր ստեղծագործութիւններում բացառապէս իր ապրած ժամանակաշրջանը, եւ բնութագրեց քաղաքական ու պատմական այն տեղաշարժերը, որոնց վկան է եղել:

Թէքեանը արեւմտահայ գրական սերունդի՝ Մեծարեւոյցի, Վարուժանի, Միամանթոյի, Ռուբէն Սեւակի ժամանակակիցներից էր: Նա ստեղծեց մի գրականութիւն, որը յաւէտ խօսելու է գալիք սերունդների հետ, նրան մղելու է գնահատելու գեղեցիկը եւ արժեւորելու արդարութիւնը: Նա Հայոց եղեռնից պատահաբար փրկուած այն ստեղծագործողն է, որը բարձր պահեց ապագայի հաւատը եւ իր երկրում խօսեց հերոսութեան գաղափարների մասին: Բացի սոնետներից, նա նաեւ գրել է պատմուածքներ գաղութահայ կեանքի ու ազգային-ազատագրական շարժումների մասին: Նա նաեւ ճամբորդական նոթերի, բազմաթեմայ յօդուածների ու գրական արժէքաւոր նամակների հեղինակ է: Թէքեանի երկերում քիչ չեն նաեւ հայ ժողովրդի պատմութիւնից եւ աւանդութիւններից քաղուած գրոցների մշակումները: Թէքեանի թարգմանութիւնների շնորհիւ հայ ընթերցողները ծանօթացել են եւրոպական գրողների շատերի՝ Շեքսպիրի, Վիլքոթի, Հիլկոյի, Շառլ Պոտրերի, Օսկար Ուայլտի արժէքաւոր գործերին:

Գրքի տպագրութիւնը նուիրուած էր Վահան Թէքեանի 140-ամեակին: Գրքի շնորհահանդէսը իւրապատուկ էր, ժողովածուն հրատարակելուց յետոյ այն յանձնուեց հանրապետութեան տարբեր դպրոցների, որպէսզի ուսումնական ծրագրից դուրս աշակերտները ճանաչեն ու ուսումնասիրեն Թէքեան գրողին: «Հայու Հոգին» ժողովածուի

ընթերցողին սեղանին դրուելուց քիչ ժամանակ անց մայրաքաղաքի մի շարք դպրոցներում աշակերտները կազմակերպեցին միջոցառումներ եւ ցերեկոյթներ՝ նուիրուած Թէքեանին:

Դպրոցականները սփիւռքահայ գրողին իրենց լսարանին ներկայացնում էին իւրապատուկ ձեւերով՝ ապացուցելով, որ Թէքեանի կեանքին եւ գործունէութեանը կարելի է անդրադառնալ տարբեր մօտեցումներով:

Մեծ գրողի 140-ամեակին նուիրուած ցերեկոյթներ էին կազմակերպել Մանկավարժական համալսարանի թիւ 57 դպրոցը, բուհի յենակէտային վարժարանը, Երեւանի Շիրակացու ձեմարանը, Երեւանի թիւ 100 հիմնական դպրոցը, Շահումեանի անուան թիւ 1 հիմնական դպրոցը, Եւալովի անուան թիւ 131 հիմնական դպրոցը, Ստեփանեանի անուան թիւ 135 հիմնական դպրոցը, Հայրապետեանի անուան թիւ 78 հիմնական դպրոցը, Բիւրատի անուան 125 դպրոցը, Երեւանի թիւ 104 հիմնական դպրոցը, եւ ինչպատու Աբովեանի անուան թիւ 2 հիմնական դպրոցը:

Դպրոցականները Թէքեանի ստեղծագործութիւնները մեկնաբանեցին ամենատարբեր կերպ. հնչեցին Թէքեանի ստեղծագործութիւնների հիման վրայ, գրուած երաժշտական գործեր, աշակերտներն ասումներեցին ամենայայտնի ստեղծագործութիւնները, լսարանին ներկայացրին գրողի կեանքի կարեւորագոյն դրուագները, փորձեցին ժողովածուում տեղ գտած որոշ գործեր արեւմտահայերէնից վերածել աշխարհաբարի: Վահան Թէքեանը հոգու բանաստեղծ է, որ իր ստեղծագործութիւնների եւ կատարած աշխատանքների շնորհիւ կարողացել է բացառապէս «Հայու Հոգին»:

ՎԱՐՁՈՒ ՄՐԱՇ
 ՓԱՍՏԻՆԱՅԻ ՄԷՋ (200 ԵՈՒԻ ՎԱՍԱՐ)
ԱՄԵՆ ՏԵՍԱԿ ԱՌԻԹՆԵՐՈՒ ՎԱՍԱՐ
 1060 N. ALLEN AVE. PASADENA CA 91104
 (626) 797-7680

Հարիւր Տարիներու Պատերազմը...

ԴՈՎՏ. ԳՐԱՅՐ ԸԵՊԵՏԵԱՆ

Նախակրթարանի եւ երկրորդական դպրոցական տարիներուն՝ Պէջրութ, մեր կրթական ծրագրին մէջ նաեւ ներմուծուած էին պատմութեան դասապահները՝ թէ՛ հայոց պատմութիւն, թէ՛ արաբերէն լեզուով «թարիխ», որ մէկ մասն էր պետական քննութիւններու ծրագրին: Իսկ պետական քննութիւնները մեր ժամանակ պիտի սկսէին նախակրթարանի հինգերորդ դասարանի սերթֆիքայի քննութիւններէն հասնելու համար իններորդ դասարանի պըրըվէի քննութիւններուն, ապա պաքարէայի քննութիւններուն՝ առաջին եւ երկրորդ մասերով:

Բայց պատմութեան դասապահներուն մէջ հետաքրքրական կերպով կային կրկնուող իրականութիւնները: Վերջապէս, չէ՞ որ «պատմութիւնը ինքզինք կը կրկնէ»... Մեր կրթական ծրագրին մէջ, գէթ՝ երեք պետական քննութիւններու պարագային, կար կրկնուող պատմութիւնը: Հոն էին Լեւոնալիբանանի կառավարիչները եւ մեզի հպարտութիւն ներշնչող Տաուտ փաշան, որ հայ էր, պիտի հասնէինք նաեւ մինչեւ վերջին կառավարիչը՝ Յովհաննէս Գույուճեան փաշան, որ նոյնպէս... հայ էր: Մեզի համար այլ երկընտրանք չէինք կրնար տեսնել՝ բացի հայուն անունները գոց սորվելէ:

Եւ պիտի չուշանար Մայիս վեցը՝ Լիբանանի նահատակաց տունը եւ անոր պատմութիւնը: Նախակրթարանի տարիներէն սկսեալ եւ հետեւողականօրէն միջնակարգ եւ բարձրագոյն՝ կային քսանեւէկ քաղաքական ու մտաւորական գործիչներու կախաղանները եւ անոց նահատակութիւնը, որոնք բոլորը պիտի մարմնավորուէին Պուրճի կեդրոնական հրապարակի Նահատակաց յուշարձանին մէջ: Իրարու ետեւէ գալարուող այս նոյն պատմութիւններուն մէջ կար նաեւ միջազգային պատմութեան բաժինը եւ անոր մեծագոյնը՝ հարիւր տարիներու պատերազմը միջին դարուն, արեւմտեան Եւրոպայի մէջ Անգլիոյ թագաւորութեան եւ Ֆրանսական արքունիքի միջեւ, երբ հինգ թագաւորական սերունդներ անհատնում պայքարներ մղած են:

Այդ տարիներուն մեր պատանեկան մտածողութեամբ եւ երեւի անմեղ հայեացքով մը կեանքին ընդհանրական վիճակներուն ու անցուղարձեւերուն հարց պիտի տայինք: Բայց ինչպէ՞ս կրնայ ըլլալ, որ պատերազմ մը հարիւր տարի երկարի: Ինչպէ՞ս կարելի է, որ մարդիկ ու հաւաքականութիւններ կրնային տոկալ ու ապրիլ, հապա կեանքե՞ր՝ ի՞նչ տեսակի բովան-

դակութիւն եւ ընթացք պիտի ունենային պատերազմական վիճակի մէջ: Ու հապա հաշուա՞րկը... Հարիւր երկար տարիներ...

Կեանքի փորձն ու փորձառութիւնը պիտի սորվեցնէին, որ մարդուն, հաւաքականութեան եւ երկիրներու պատմութիւնը եւ անոր հոլովոյթները կրնային երկար եւ երկարաշունչ ըլլալ: Ասիկա աւելիով սկսանք սորվիլ եւ անդրադառնալ՝ որպէս լիբանանցիներ, երբ սկսան 1975 ապրիլի քաղաքացիական կռիւները: Երեւի ոչ կռիւ... այլ՝ պատերազմ...

«Թարիխ»...ի դասերը ամբողջացուցած էինք: Սորված էինք այդ բոլոր կրկնուող պատմութիւնները՝ նախակրթարանէն սկսեալ: Հասած էինք աւարտական տարին՝ երկրորդական բաժնին մէջ, երբ սկսաւ մեր... երկար տարիներու պատերազմը: Մեր սորվածին նմանութեամբ... Հարիւր տարիներու պատերազմը...

Եթէ պատերազմը եղաւ հանգրուանային, այսպէս ըսած՝ կռիւ...խաղաղութիւն «փուլային» թէ «փաթեթային» տարբերակներով, բայց ընդհանուր մթնոլորտը միշտ ալ անորոշ էր: Պատերազմ...կռիւր ընթացաւ տարբեր բովանդակութիւններով եւ պարունակներով՝ մէկ կողմէ գինուորական առձակատումներու նաեւ՝ քաղաքական...համայնքային: Մթնոլորտներ, որոնք մէկ...մէկ ապրեցանք իւրաքանչիւրը իր «համոյթով»: Այդ օրերուն՝ 1975 տարիներուն, չեմ գիտեր, եթէ կրնայի պատկերացնել, թէ պիտի հասնէինք այսօր՝ 2019 տարուան վերջաւորութեան, երբ պատմութիւնը ինքզինք պիտի կրկնէր...

1975 երկրորդական վարժարանի մեր աւարտական դասարանէն երեւի մնացինք միայն երկու դասընկերներ՝ ամբողջ Լիբանանի մէջ: Իմ բարեկամները մէկ...մէկ սկսան լքել երկիրը՝ չուզելով ապրիլ այս անապահով վիճակներուն մէջ: Կային տակաւին «մարգարէական» տեսութիւնները այդ օրերէն սկսեալ. « Այս ինդիւրները երկար են: Աւելի լաւ է՝ ձգել ու երթալ»: ձի՞շղ էին...երեւի...չեմ գիտեր...Հապա՞ ես ու իմ նմանները...Սխալեցա՞նք...Առիթը չունեցա՞նք...

Այսպէս պիտի քակէինք մեր ապրած օրերու իւրաքանչիւր օղակը, որուն հետ ու անոր մէջէն՝ մեր ապրած իւրաքանչիւր փորձառութիւնը: Վախը, սարսափը, ճնշումը, ընկճուածութիւնը, առեւանգումները եւ հասնելով...մահուան՝ մօտիկ եւ հեռուոր անձինք: Այդ իւրաքանչիւր օղակին մէջ կար կեանք մը, որ ապրեցանք՝ թէկուզ, անորոշ: Կեանքը չէր կեցած...Կը շարունակուէր...Այդ շարունակուող եւ իրար կապուած սարսափազոլ

օղակներուն մէջէն սկսայ տեսնել, որ իմ սորված «Թարիխ»...ի դասերս որքան իրական են եղեր, թէ նոյնքան իրական է հարիւր տարիներու պատերազմը...

Մեր կեանքերուն մէջ սկսան նաեւ կազմաւորուիլ լիբանանեան, բայց նաեւ լիբանանահայու ապրելու վճռակամութիւնը եւ կեցուածքը: Այդ կեցուածքին հետ՝ նաեւ նկարագիրը: Սկսանք սորվիլ, թէ ի՞նչ կրնայ նշանակել լիբանանցի ըլլալ, բայց նաեւ՝ հայ...եւ վերջապէս՝ լիբանանահայ: Լիբանանահայ գաղութի ու անոր դեկավարութեան միասնական ու հաւաքական «դրական չէզոքութիւնը» ցոյց տուաւ, որ տազնապին ու պատերազմին հոլովոյթներուն մէջ գաղութին որդեգրած կեցուածքը եղաւ

Եթէ 1990...ին գինուորական առձակատումները, այսպէս ըսած, դադրեցան, բայց ոչ երեւի՝ համայնքային...քաղաքական, քաղաքացիական ու, տակաւին, տնտեսական եւ ընկերային: Մենք սորվեցանք, որ լիբանանեան քաղաքական կեանքի թնճուկը որքան ներքին է ու տակաւին, արտաքին: Մեր այս գեղեցիկ երկիրը միշտ ալ «քաջքուքի» ենթարկուած է իր համայնքային...քաղաքական կառուցներուն միջեւ: Մեր 1975 թուականի որդեգրած միասնական կեցուածքն ալ փոխուեցաւ եւ ստացաւ տարբեր պիտակ: Երեւի մեր երկրի տարիներու վրայ երկարած ընդհատում...բախում եւ պայքարով լեցուն կեանքերուն մէջ կեցուածքներն ալ կրնան փոխուիլ...Բայց

հեռատես եւ գաղութը խնայեց աւելի ծանր վնասներէ ու կորուստներէ, քան այն, ինչ որ պատերազմը պատճառեց: Վերջապէս, պատերազմական կեանք ապրեցանք, եւ կարելի չէ ըսել, որ վնաս երբեք չունեցանք, անպայմանօրէն ունեցանք, բայց անիկա նուազ էր: Ասիկա արդիւնք էր գաղութի խոհեմ կեցուածքին եւ միասնական դիրքորոշումին:

այդ փոխուած կեանքերով նաեւ սորվեցանք, որ մեր երկրին քաղաքական...ընկերային թէ համայնքային «վերիվայրուսներուն» մէջէն, եթէ ոչ միշտ, յաջողութիւններ արձանագրեցինք՝ որպէս լիբանանահայ գաղութ, հոն էր, ուր առանձին գործեցինք:

Այսօր Լիբանան դարձեալ

Շար.ը էջ 19

Just listed!

39228 Raphael Ln, Palmdale, CA 93551

- 3 Bedrooms
- 2478 Square Feet
- 7096 Square Foot Lot
- 2.5 Baths
- Year Built: 1997
- 2 car attached garage

Exceptional two story KB home on private cul-de-sac. Fully furnished and move-in ready. Many upgrades throughout, including ceramic tile floors, custom kitchen, remodeled bathrooms. Ample backyard, replete with abundant flora, bountiful fruit trees, a gurgling Koi pond and inviting pergola. Schedule a private viewing today.

Offered at: \$475,000

“LEAVE A LASTING LEGACY”

Nick Karasarkisian
Broker/Owner
213-706-9990
E-mail: nickkarasarkisian@gmail.com
CalBRE # 01022153

Information deemed reliable but not guaranteed

Արփենիկ-Իգապելլա. «Յետմահու Հանդիպում»

ԱՆՈՒՇ ԹՐՈՒՄՆՑ

Այս օրերուն Երեւանի Եղիշէ Չարենցի տուն-թանգարանէն ներս բացուած ցուցահանդէսը կը կրէ Արփենիկ-Իգապելլա խորագիրը: 20-րդ դարու հայ մեծ բանաստեղծ Եղիշէ Չարենցի երկու կիներն են Արփենիկն ու Իգապելլան, որոնք իրենց կեանքին ընթացքին երբեք չեն հանդիպած եւ ահաւասիկ, երկուքին մահէն երկար տարիներ ետք, այսպիսի յուզիչ «հանդիպում» մը կ'ազմակերպուած է իրերու, լուսանկարներու, յուշերու տեսքով: Աւարտող 2019 թուականը երկուքին համար յոբելեանական էր. այս տարի լրացան Արփենիկ Տէր-Աստուածատրեանի 120 եւ Իգապելլա Կոտապաշեանի 110-ամեակները:

Բանաստեղծը երկուքին հետ շատ կարճ ժամանակ ապրած է. Արփենիկը մահացած է ամուսնութենէն վեց տարի ետք, իսկ Իգապելլայէն բաժանումին պատճառ եղած է Չարենցի աքսորը, ապա մահը: Իգապելլային հետ նոյնպէս վեց տարի ապրած է:

Հակառակ բազմաթիւ կիներու հանդէպ ունեցած իր հրապուրչներուն եւ յայտնի սիրավէպերուն, Եղիշէ Չարենց սիրած եւ յարգած է իր կիները: Մանաւանդ առաջին կինը՝ Արփենիկը, պաշտամունքի հասնող սիրով սիրած է: Երբ մահացած է Արփենիկը (ուշացած վիրահատութեան պատճառով), Չարենց հոգեկան անասելի խուզք մը ապրած եւ այդ անկապուն պահուն աչքած է կնոջ հազուատները, իրերը, որպէսզի ոեւէ մէկը չզործածէ իր սիրելի կինը յիշեցնող որեւէ բան: Ահա թէ ինչու Արփենիկէն շատ քիչ բան պահպանուած եւ հասած է մեզի, իսկ եղածը մասունքի պէս կը պահպանուի Չարենցի տուն-թանգարանին մէջ: Արփենիկէն հասած սակաւաթիւ իրերը պահպանուած են Չարենցի երկրորդ կնոջ՝ Իգապելլայի շնորհիւ: Իգապելլան կրցած է խորհրդային կարգադրներէն թաքցնել թէ՛ Եղիշէ Չարենցի ձեռագրերը, թէ՛ Արփենիկէն մնացած եզակի իրերը:

Իր առաջին կնոջ՝ Արփենիկ Աստուածատրեանին հետ Եղիշէ Չարենց ամուսնացած է 1921 թուականին՝ Երեւանի մէջ: Արփենիկ Տէր-Աստուածատրեան ծնած էր 1899 թուականին, Գողթն գաւառի վերին Ագա գիւղին մէջ: Իր նախնական կրթութիւնը ստացած է Թիֆլիզի Գալանեան ուսումնարան-

նին մէջ, իսկ 1920 թուականին Երեւան փոխադրուած եւ աշխատանքի անցած է յատուկ խնդիրներ ունեցող երեխաներու՝ Մերձաւոր Արեւելքի ամերիկեան նպաստամատուց կոմիտէի որբանոցին կից դպրոցին մէջ: Այստեղ ալ հանդիպած են Արփենիկն ու Չարենցը: Բանաստեղծը որպէս ուսուցիչ կ'աշխատէր նոյն վայրին մէջ եւ անմիջապէս սիրած է Արփենիկը, որ մեղմ էր, հմայիչ, գուսպ եւ կանացի այդ արժանիքներէն զատ նաեւ հայկական ու ռուսական քերթողական արուեստի գիտակ էր, ասմունքող, որ նոյնպէս գրաւած է Չարենցին ուշադրութիւնը: Մէկ տարի ետք անոնք կ'ամուսնանան եւ կը մեկնին Մոսկովա՝ Արեւելքի աշխատատեղներու համալսարանին մէջ ուսանելու:

Չարենց այդ ժամանակ քսանչորս տարեկան էր, իսկ Արփենիկը՝ 22, տարի քային տարբերութիւնը աննշան էր եւ անոնք շատ լաւ կը հասկնային զիրար. իբրեւ երիտասարդներ նոյն հետաքրքրութիւնը ունէին, միասին կը ճամբորդէին եւ շատ երջանիկ էին: Արփենիկը Չարենցին իսկական կեանքի ընկերն էր, հասկցած էր անոր բոլոր մտորութիւնները, նեցուկ եղած դժուար պահերուն, ներած սխալներուն եւ ընդունած բանաստեղծը այնպէս, ինչպէս որ է: Անոնք գաւակ չեն ունեցած եւ Արփենիկ մահացած է յղութեան ժամանակ, յղութեան բարդութիւններէն եւ ուշացած բժշկական միջամտութենէ:

Չարենց կնոջ մահէն ետք հանել տուած է անոր գաճաքարէ դիմակն ու ձեռքին կրկնօրինակը, որոնք այսօր կը պահուին թանգարանին մէջ եւ նոյնպէս ցուցադրուած էին Արփենիկ-Իգապելլա ցուցահանդէսին: Յուզահանդէսի՝ Արփենիկի բաժնին մէջ ցուցադրուած էին նաեւ Արփենիկի դիմապարզարման տուփը, որ Չարենց նուէր զնած է Գերմանիայէն, նաեւ Չարենցի այլ նուէրները ցուցադրուած էին. հայելին, գինդերը, ծխախոտի տուփը, կոշիկի խոզանակը, եղունգներու յարգարման տուփը, օձանելիքի սրուակները...

Արփենիկը իր ժամանակի մտաւորական կիներէն մէկն էր, գեղեցիկ եւ խելացի. այդ մէկը նոյնպէս գրաւած է Չարենցը, ան միշտ ճաշակաւոր իրեր նուիրած է կնոջ:

1930 թուականին լոյս տեսած «Էպիքական լուսաբաց» ժողովա-

ծոն Չարենցը նուիրած է Արփենիկի յիշատակին՝ «Կը նուիրեմ գիրքս յիշատակին կնոջս, ընկերոջս, հերոսական բարեկամիս՝ Արփենիկ Չարենցին» գրութեամբ:

«Իմ բարեկամ, իմ սէր, հերոսակա ընկեր, Դու ապրեցիր, անցար եւ էլ չկաս հիմա,

Սակայն դեռ կեանքը կայ եւ չի դարձել ամայ եւ ո՛չ մի աստղ վերից դեռ ներքեւ չի ընկել»,

Արփենիկին ձօնած է Չարենց: Յուզադրութեան մաս կը կազմէին նաեւ բանաստեղծին գրութիւնները, բանաստեղծութիւնները, գիրքերը երկու կիներուն նուիրուած...

Արփենիկի մահէն չորս տարի ետք՝ 1931 թուականին, Չարենց երեկոյթի մը ժամանակ կը հանդիպի 21-ամեայ Իգապելլա Կոտապաշեանին: Վերջինս, ի տարբերութիւն Արփենիկին, հայերէն լաւ չէր գիտեր եւ ծանօթ չէր հայ գրականութեան, գրողներուն: Անոնց առաջին խօսակցութիւնը կ'ըլլայ.

-Դուք գրող էք: Շատ հաճելի է: Ես գրականութիւն շատ կը սիրեմ, միայն թէ հայ գրականութիւն չեմ գիտեր:

-Հոգ չէ: Ես Ձեզի կը սորվեցնեմ հայ գրականութիւնը, կ'ըսէ Չարենց:

Նոյն օրը Չարենց Իգապելլային կ'ուղեկցի դէպի տուն, յաջորդ օրը կը հրաւիրէ օփերա, իսկ քանի մը օր ետք կ'ըսէ.

«Դուք համեստ, լաւ աղջիկ էք: Իմ կինը վախճանած է չորս տարի առաջ, ատկէ ետք ես ընտանիք չունիմ: Ես այնքան կը փափաքեմ ընտանիք ունենալ եւ ունենալ այնպիսի կին մը, որպիսին Դուք էք: Միայն Դուք ինձ պէտք է պատասխան տաք՝ այդ կամ ոչ: Ես ուսանող չեմ, որ Ձեզի հետ տարիներով պտըտիմ եւ պարապ ժամանակ վատնեմ»:

Իգապելլան Չարենցէն երեք օր կը խնդրէ, այդ ընթացքին կը մտածէ, որ մտաւորական մը չի

կրնար վատ ըլլալ եւ կը համաձայնի ամուսնանալ Չարենցին հետ: Գրողը գոհունակ ժպիտով կ'ըսէ.

«Վաղը ժամը 12-ին Պետհրատ եկուր (Չարենցի աշխատավայրն էր պետական հրատարակչութիւնը), միասին երթանք եւ արձանագրենք մեր ամուսնութիւնը»: Անոնք երկու դուստր կ'ունենան, առաջին դուստրը Չարենց կը կոչէ իր առաջին կնոջ անունով՝ Արփենիկ, իսկ երկրորդ դուստրը Անահիտն է, որ այժմ կը բնակի Եւրոպա:

Անահիտին դուստրը՝ Գոհարը այսօր Չարենցի տուն-թանգարանի աշխատակիցներէն է եւ սիրով կը պատմէ իր մեծ հօր կիներուն նուիրուած ցուցահանդէսին մասին: Չարենց Իգապելլային նոյնպէս իր գրութիւնները կը ձօնէ, բայց ամէն մարդ կը նկատէ, որ մինչեւ կեանքին վերջը Չարենց կը սիրէր Արփենիկը, իսկ Իգապելլային կը վերաբերէր որպէս իր երեխաներու մայրը:

Բանտէն դրկուած վերջին նամակին մէջ Չարենց Իգապելլային կը յորդորէ ամուր մնալ եւ տէր կանգնիլ երեխաներուն: Սակայն, ժամանակի իշխանութիւնները անողք կը գտնուին նաեւ Իգապելլային հանդէպ, կ'աքսորեն նաեւ Չարենցին կինը, բոլորովին ուրիշ ուղղութեամբ, իսկ անոնց երեխաները կը մեծնան մանկատան եւ ուրիշ մարդոց տուններուն մէջ. փոքրին ինամքը կը ստանան մեծ մայրը: Այդ յիշողութիւնները Արփենիկի եւ Անահիտի ամենածանր յիշողութիւններն են, իսկ յետագային անոնք շատ դժուարութեամբ կրցան յաղթահարել աքսորուածի դուստր ըլլալու բարդոյթը:

Յուզադրութեան մաս կը կազմեն նաեւ Իգապելլայի արդուզարդի պարագաները, մետաքսեայ վզարկուն, սկանջօղերը, որոնք նուիրած է Չարենցը:

Ըստ չարենցագէտ Դաւիթ Գասպարեանին, Իգապելլան աքսոր

Շար.ը էջ 19

St. Gregory Armenian Church

Pasadena

Presents Our Sixth Annual

ROSE PARADE VIEWING and BREAKFAST

Please Join us on Wednesday, January 1, 2020 at 7:30 a.m.

For Special VIP Seating and Viewing of the Rose Parade.

Enjoy a Delicious Breakfast of Soujouk and Eggs Prepared by our

Master Chef, Fr. Sarkis

Also a Large Variety of Other Items and Vera's Famous Mamunieh

SPACE IS LIMITED!

PLEASE CALL TO RESERVE YOUR TICKET

For Reservations Please Contact

Dr. Vahe - 562-715-8730 Or Parish Office- 626-449-1523

Admission: \$30/Adults - \$15/Kids under 18- \$10/ACYO Members

Շատ Անկեղծ Պատճառներ, Թե Ինչու Մարդիկ Կը Դաւաճանեն

Արդեօ՞ք միայն վատ մարդիկ կը դաւաճանեն, թէ որոշ հանգամանքներու մէջ դաւաճանել կրնայ իւրաքանչիւր ոք: Հաւանաբար դաւաճանութիւնը ո՛չ թէ սեւ, այլ աւելի շատ մոխրագոյն գօտի է, որ չի վերաբերիր միայն դաւաճանողին: Ներկայացնենք 10 շատ ազնիւ պատճառ, թէ ինչու մարդիկ կը դաւաճանեն:

1) Անոնք կը ձանձրանան: Այո՛, ատիկա չիմար պատճառ է:

Եթէ կը ձանձրանաս, ուստի կարելի է պարզապէս բազմազան դարձնել յարաբերութիւնը զուգընկերով հետ, նոր գրադմունք գտնել, մարզադահլիճ երթալ: Կարելի է գրադիլ տարբեր բաներով, բայց ոչ՝ երթալ ունէ մէկուն հետ միայն այն պատճառով, որ դուն ընելու բան չունիս: Որոշ մարդոց համար ասիկա կը հանդիսանայ դաւաճանութեան պատճառ:

2) Կեանքի սեւ գիծը: Երբեմն դուն կ'ուզես փախչիլ, մոռնալ ամէն ինչ ու ոչինչ զգալ: Եւ եթէ զուգընկերդ այդ պահուն կողքիդ չէ, դիւրին է տրուիլ ինքնակործանարար վարքագիծին ու ունէ մէկուն հետ երթալ միայն անոր համար, որ գիտակցութիւնդ վատ բաներու մասին չմտածէ:

3) Վրէժ: Երբ զուգընկերդ կը դաւաճանէ քեզ ու դուն կ'ուզես վրէժ լուծել: Կամ ան խաբած է քեզ, կարելոր չէ, բայց դուն կ'ուզես վրէժ լուծել իրմէ:

4) Կողքի գնահատական: Հաւանաբար դուն գիրցած ես քիչ մը եւ դուն քեզ յարմարաւէտ չես զգար քու մարմնիդ մէջ:

Այնպէս որ, դուն պարզապէս կ'ուզես քեզ կրկին ցանկալի զգալ: Եթէ զուգընկերդ քեզի բաւարար ուշադրութեան չ'արժանացներ եւ դուն այլեւս չես զգար որ ան կը ցանկալ քեզի, ուստի ուրիշի հետ յարաբերիլ քեզի կրնայ տալ ա՛յն, ինչ որ քեզ չի բաւականացներ:

5) Միայնութիւն: Հաւանաբար զուգընկերդ քեզի չի տար այն, ինչ հարկաւոր է: Հաւանաբար ան կը խօսի սիրոյ այլ լեզուով կամ չափէն աւելի զբաղած է իր կեանքով: Կամ հաւանաբար ձեր յարաբերութիւնները հեռաւորութեան վրայ են:

Այդ ժամանակ դուն սփոփանք կը գտնես ուրիշի գրկին մէջ:

Խնդիրը զուգընկերդդ մէջ չէ, այլ՝ քու: Դուն պարզապէս կ'ուզես լեցնել այն դատարկութիւնը, որ ան կը ձգէ կեանքիդ մէջ:

6) Զուգընկերդ ուշադրութիւնը գրաւելու փորձ: Ատիկա կրնայ պատահիլ նաեւ անտեսուածութեան զգացումէն, բայց կրնայ կապուած ըլլալ միայնութեան հետ: Հաւանաբար զուգընկերդ չափէն շատ ժամանակ կ'անցընէ աշխատավայրին մէջ, ու շատ քիչ՝ քեզի հետ: Հաւանաբար դուն խնդիր ունիս, իսկ ան չի նկատեր: Դաւաճանութիւնը կրնայ ըլլալ օգնութեան ճիշդ, որքան ալ որ տարօրինակ չնչէ ատիկա:

7) Անոնց համար պարզապէս միեւնոյնն է: Որոշ մարդիկ դաւաճանութիւնը լուրջ չեն ընդունիր: Հաւանաբար անոնք համաձայնած են փաստացի լուրջ յարաբերութիւններ ունենալ, բայց իրականութեան մէջ չեն պատրաստուիր պահ պանել այդ յարաբերութիւնները:

8) Վիշտ: Վիշտը մարդոց հետ տարօրինակ բաներ կը կատարէ եւ իւրաքանչիւր ոք վիշտը իւրովի կը յաղթահարէ: Երբեմն ամենամտերիմ մարդիկ անոնք են, որոնք վշտի պահուն ամենաքիչը պէտք են քեզի: Դուն չես ուզեր անոնց հետ խօսիլ կամ քննարկել, կամ նոյնիսկ չես ուզեր որ գրկեն քեզ:

Դուն պարզապէս կ'ուզես զգալ եւ յիշել, որ կենդանի մարդ ես: Եւ ատոր պատասխանը ուրիշի հետ յարաբերութիւն ունենալն է:

9) Յարաբերութիւններու մէջ ֆիզիքական անբաւարարութեան թիւնը: Սովորաբար ատիկա պէտք է յանգեցնէ զուգընկերդ հետ գրոյցի ու պարզաբանելու փորձի, թէ ինչպէս լուծել խնդիրը: Բայց որոշ մարդիկ խնդիրը լուծումը կը տեսնեն դաւաճանութեան մէջ:

10) Յարաբերութիւններու վնասարարութիւն եւ տուփոտութիւն: Երբեմն մենք որեւէ բան կ'ընենք, որ ցաւցնենք մեզ: Երբեմն՝ ֆիզիքապէս, երբեմն ալ՝ վերացական: Ատիկա կու գայ ցաւէն, որ մենք չենք կրնար յաղթահարել: Զուգընկերը մտածած դաւաճանելը կրնայ ըլլալ այն պատճառով, որ դուն կ'ուզես, որ ան այդ մասին գիտնայ ու ինք խզէ յարաբերութիւնները:

Սիրոյ Ձգողականութեան Կանոնները

- Միշտ ժպտով արթնցէք: Մտածեցէք, որ այսօր ձեզի շատ յաջող օր կը սպասուի: Սորվեցէք ուրախանալ իւրաքանչիւր մանրուքով, եւ դրական յոյզերը ձեր կեանքէն դուրս պիտի մղեն որեւէ բացասական երեւոյթ:

- Շրջապատեցէք ձեզ միայն լուսաւոր, դրական մարդոցով:

- Սորվեցէք հետաքրքրական ըլլալ դուք ձեզի համար: Մշտապէս զարգացէք, աշխատեցէք ամէն օր որեւէ նոր բան սորվիլ: Յիշեցէ՛ք՝ մարդը, որ ձանձրալի չէ միայնակ, միշտ կ'առաջացնէ միւսներուն հետաքրքրութիւնը:

- Ըրէք միայն ա՛յն, ինչ որ ձեզի երջանկութիւն, սէր եւ ուրախութիւն կը պարգեւէ: Բնականա-

բար կան բաներ եւ իրադարձութիւններ, որոնցմէ գործնականորէն հնարաւոր չէ խուսափիլ:

Կան մարդիկ, որոնց հետ, անկախ ձեր ուզելէն, ստիպուած կը հանդիպիք: Այդ պարագային փորձեցէք անոնց մէջ գտնել ամենալաւը եւ այսուհետեւ դիմեցէք միայն այդ լաւ կողմերուն: Շուտով պիտի նկատէք, թէ ինչպէս պիտի փոխուի ձեր տրամադրութիւնը, պիտի բարելաւուին յարաբերութիւնները:

- Երբեք մի՛ կասկածիք սեփական բացառիկութեան: Իւրաքանչիւր մարդ իւրօրինակ է եւ արժանի է սիրոյ: Մի քննադատէք դուք ձեզ: Հպարտացէք ձեզմով, սիրեցէք դուք ձեզ եւ պիտի նկատէք դրական փոփոխութիւնները:

Ծիշդ Կինը Կ'օգնէ Տղամարդուն Ձարգացնելու Իր Տաղանդը

Բաներ, որ ճիշդ կ'ընէ, իսկ միւսները՝ ոչ

1) Ան կ'օգնէ գտնելու ճիշդ մարդիկ ձեր կեանքին մէջ- Ամէն մէկը չէ որ կրնայ օգնել ձեզի հասնելու ձեր նպատակներուն:

Կինը զարմանալի մտատեսութիւն ունի, որ նաեւ կ'օգնէ դուրս գալու այն մարդոց շրջապատէն, որոնք ձեր կեանքին մէջ միայն քառս կը բերեն: Եթէ կեդրոնանաք ձեր կնոջ հետ յարաբերութիւններու որակական կողմին, ի վերջոյ, ատիկա պիտի օգնէ ձեզի հասնելու երջանկութեան եւ յաջողութեան:

2) Ան կ'օգնէ զարգացնելու ձեր տաղանդը- ճիշդ կ'ընէ իր տղամարդուն մէջ կարողականութիւն կը տեսնէ եւ կ'օգնէ անոր զարգացնելու գայն: Ան կ'ուզէ, որ իր տղամարդը ըլլայ ամենալաւը եւ պատրաստ է անոր մոռնան դառնալու:

3) Ան կ'օգնէ պատճառարկութիւն գտնելու- Հաւանաբար դուք օրերով նստած էք համակարգիչի կամ հեռատեսիլի առջեւ: Հաւանաբար դուք մեծ նպատակներու հասնելու մէջ ոչ մէկ իմաստ կը տեսնէք, քանի որ չէք ուզեր դուրս գալ յարմարաւէտութեան գօտիէն:

Բայց ճիշդ կ'ընէ ձեզ պիտի ստիպէ հասկնալ, որ դուք կրնաք աւելին ընել: Դուք կրնաք ըլլալ այն մարդը, որուն պիտի հետեւին միւսները:

4) Ան կ'օգնէ ձեզի հոգալու ձեր մասին- ճիշդ կ'ընէ պիտի հոգայ ձեր սննդակարգի, առողջութեան եւ ֆիզիքական կազմուածքի մասին: Ատիկա նոյնպէս ձեր յաջողութեան մէկ մասն է:

5) Ան կ'ուզէ եւ պատրաստ է անելու եւ զարգանալու ձեր հետ- Ան կ'ուզէ ըլլալ ձեզի հետ, բայց եթէ դուք ջանքեր գործադրէք: Ան կ'ուզէ, որ դուք զարգանաք: Իսկ եթէ դուք կ'ուզէք գինք ձեր կողքը պահել, պէտք է աւելի լաւ ըլլաք՝ յանուն իրեն: Դուք պէտք է աւելի խելացի եւ պատասխանատու ըլլաք:

6) Անոր հետ աւելի շատ երջանկութիւն կը զգաք, քան՝ ափսոսանք- Դուք կը դադրիք ետ նայելէ եւ ափսոսալէ, որ որեւէ բան այնպէս չէ եղած ինչպէս կ'ուզէիք ըլլայ: Հիմա կը մտածէք ապագայի մասին: Դուք կ'ուզէք երջանիկ ըլլալ, որպէսզի անոր հետ ամէն բան յաջող ընթանայ:

Պատրաստեց՝ ՆԱՐԻՆԷ Ն.

Քաղցկեղի Դեմ Պայքարը Անդակաճանով

«Ամերիկեան Քաղցկեղի Ընկերակցութիւն» հրապարակած է գիտական հետազոտութեան մը արդիւնքը, որ նոր լոյս կը սփռէ քաղցկեղի դէմ պայքարի նոր ձեւերու վրայ: Ըստ այս հետազոտութեան, 50 տարիքէն վեր կ'ընեն եթէ կարենան սննդականոնի մը հետեւիլ եւ չգիրնալ, բաւական կը նուազեցնեն քաղցկեղի տառապելու վտանգը:

Կարգ մը զարգացած երկիրներու մէջ կ'ընեն երկու երրորդը կը տառապի կշիռ քի յաւելումէ: Այս դասակարգի կ'ընեն կը գտնուին տարբեր տեսակի հիւանդութիւններէ տառապելու վտանգին առջեւ: Քաղցկեղն ալ կրնայ այդ հիւանդութիւններէն մէկը ըլլալ:

Հետազոտութեան մաս կազմեցին 180 հազար կին՝ 50-է աւելի տարիք ունեցող:

Հաւի Կրծքամիսը՝ Ընկոյզի Միջուկով

Պատրաստենք հաւի փափուկ միսով պատառիկներ՝ բանջարեղէնի, հալած պանիրի եւ ընկոյզի միջուկով:

Անհրաժեշտ բաղադրիչներ.

500 կրամ հաւի փափուկամիս, 1 հատ ստեպլին, 40 կրամ ընկոյզ, կարկանդակի փոշի, սեւ պղպեղ, 1 սոխ, 100 կրամ հալած պանիր, 1 հաւկիթ, ձէթ:

Պատրաստութիւն.

Հաւի փափուկամիսը լուալ, բարակ շերտերով կտրտել, ծեծել ու համեմել աղ ու պղպեղով: Ստեպլինը քերիչէ անցընել, սոխը մանրել ու եփել ձէթի մէջ, այնուհետեւ աւելցնել ստեպլինը ու եփել մինչեւ փափուկնայ: Համեմել ըստ ճաշակի: Հալած պանիրը փոքր կտորներու վերածելով աւելցնել խառնուրդին ու լաւ խառնել: Խառնուրդը տեղափոխել խորունկ ամանի մէջ, աւելցնել մանրուած ընկոյզը ու լաւ խառնել: Հաւի միսի ծայրը մէկ թէյի դգալ միջուկ դնել, ոլորել, թաթիւնը զարնուած հաւկիթի մէջ, ապա՝ կարկանդակի փոշիին ու տապակել, մինչեւ երկու կողմը լաւ կարմրի:

Բարի ախորժակ:

ՊԵՐՃ ԳՐԱՏՈՒՆ **BERJ BOOKSTORE**
 (818) 588-0073 (747) 238-6934

Այժմ, ձեր ցանկացած գիրքերը գնելու համար, կրնաք այցելել մեր տաղաւարը՝ ամէն Կիրակի ժամը 10:00-էն 2:00-ը

Սրբոց 'Անոնդեանց Մայր Տաճարի մուտքին:

«Տաղ»՝ 3325 N. Glenoaks Blvd., Burbank, CA 91504

Now, every Sunday, 10:00 a.m.-2:00 p.m. you will find your preferred books in our booth at the main entrance of **St. Leon Armenian Apostolic Cathedral.**
 Address: 3325 N. Glenoaks Blvd., Burbank, CA 91504

«Զարմանազան» 2020-ի Արձանագրութիւնները Սկսած են

«Զարմանազան» 2020՝ արեւմտահայերէնով ամառնային ծրագիրը տեղի պիտի ունենայ Ֆրանսայի Ալպեան լեռներու շրջանը, Յուլիս 12-էն մինչեւ Օգոստոս 7: Պիտի ունենայ միաժամանակ երեք բաղադրիչներ.

- 10-էն 17 տարեկան պատանիներու համար նախատեսուած ստեղծագործական ծրագիր մը,
- 18-էն 24 տարեկան երիտասարդներու համար նախատեսուած ստեղծագործական յայտագիր մը,
- խտացեալ համալսարանական ծրագիր մը, ուղղուած Սփիւռքի արեւմտահայերէնի ուսուցիչներուն, ու վաւերացուած Փարիզի Արեւելեան լեզուներու եւ քաղաքակրթութիւններու ազգային հիմնարկին (ինսլէքոլին) կողմէ:

Պատանիները եւ երիտասարդները իրենց տարիքին համաձայն զանազան խմբային հաւաքներու պիտի մասնակցին: Ասոնց կարգին՝ տեսողական եւ լատենտական արուեստներ, երաժշտական եւ մարմնային արտայայտութեան զարգացում, թատերական խաղեր, ազատ գրութեան եւ գրական ընթերցումներու նուիրուած նիստեր, խմբային եւ մարզական խաղեր, բնութեան մէջ պտղաբեր եւ ճամբորդութիւններ:

Բոլոր նիստերուն ու հաւաքներուն ընթացքին՝ չարաբերութեան եւ հաղորդակցութեան լեզուն պիտի ըլլայ հայերէնը, մասնագէտ ու տաղանդաւոր ուղեկիցներու ղեկավարութեամբ: «Զարմանազան»ը բաց է Սփիւռքի պատանիներուն եւ երիտասարդներուն: Տրամադրելի տեղերու թիւը սահմանափակ է: Նկատի պէտք է ունենալ նաեւ հետեւեալ պարագան. երիտասարդներու խումբին մասնակիցները անհրաժեշտ է որ գիտնան առնուազն միջին մակարդակով հայերէն մը: Իսկ համալսարանական խտացեալ ծրագիրը, զոր պիտի վարեն մասնագէտ դասատուներ,

Զարմանազան 2020

10-էն 17 տարեկաններու համար՝ 12.07 → 07.08.20

18-էն 24 տարեկաններու համար՝ 09.07 → 08.08.20

19.01.2020 23:00 GMT → zarmanazan.com

Արեւմտահայերէնի ամառնային խտացեալ ծրագիր. որ տեղի կ'ունենայ Ֆրանսայի Ալպեան լեռնային շրջանին մէջ: Ծրագիրը բաց է Սփիւռքի բոլոր պատանիներուն եւ երիտասարդներուն:

Ջարմանազանի ծիրէն ներս տեղի կ'ունենայ նաեւ Սփիւռքի արեւմտահայերէնի ուսուցիչներուն ուղղուած համալսարանական խտացեալ ծրագիր մը. Փարիզի Արեւելեան լեզուներու եւ քաղաքակրթութիւններու Ազգային (ինսլէքոլին) կողմէ վաւերացուած վկայականով մը:

Այս ծրագիրը բնութեամբ է Ֆրանսայի Երիտասարդութեան եւ Մարզային Նախարարութեան կողմէ:

15 ուսուցիչ միայն կ'ընդունին: Ծրագիրը կ'առաջարկէ մանկավարժական այժմեական մտայնութիւններու եւ աւարկաներու վրայ հիմնուած դասախօսութիւններ եւ խմբային աշխատանքներ:

Արձանագրութեան եւ յաւելեալ տեղեկութիւններու համար այցելեցէ՛ք www.gulbenkian.pt/armenian-communities կայքէջը:

Արձանագրութիւնները պէտք է կատարուած ըլլան մինչեւ 19 Յունուար 2020, Կրիստոսի ժամով ժամը 23:00-ին:

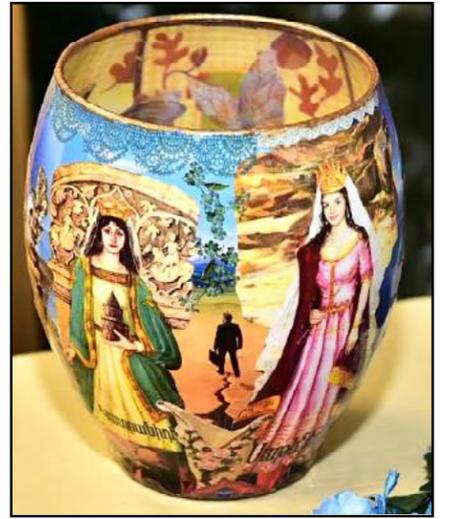
Բոլոր արձանագրողներուն հետ կապ պիտի հաստատենք 6 Փետրուար 2020-ին:

«Գալուստ Կիւլպէնկեան» Հիմնարկութեան Հայկական Բաժանմունքը 2017-ին ձեռնարկեց «Զարմանազան» մանկավարժական յայտագիրին, որպէս արեւմտահայերէնի վերաշրջանացման ծրագրի մէկ բաժինը: Ան կազմակերպուած է Լիոնի Հազար ու մէկ աշխարհ ընկերակցութեան եւ Փարիզի Արեւելեան լեզուներու եւ քաղաքակրթութիւններու Ազգային Հիմնարկին համագործակցութեամբ: «Զարմանազան» ծրագիրը վաւերացուած է Ֆրանսայի Երիտասարդութեան եւ մարզանքներու նախարարութեան կողմէ:

Եզակի Արուեստի Ցուցահանդէս

Շարունակուած էջ 7-էն

մոմերու, ապակեղէններու, օճառներու եւ այլ իրեղէններու վրայ, ուր կը տիրապետէր Հայոց պատմութիւնը, թագաւորները, թագուհիները, հայ մտաւորականները, վանքերը, եկեղեցական սպաները, հայ երաժշտահանները եւ ուրիշներ եւ իւրաքանչիւր կտոր կը բուրբ հայկականութիւն:

Ձեռնարկին բացման խօսքը արտասանեց Միլոթեան հոգաբարձու եւ Մշակութային Յանձնախումբի ատենապետ՝ Տոքթ. Յովհաննէս Գուլակ Աւետիքեան, որ դրուատեց Տիկ. Մարիէթի տաղանդը եւ անոր արուեստի տարբեր ոճը՝ ապա ընթերցեց անոր հակիրճ կենսագրականը եւ բացատրութիւն տուաւ արուեստի մասին որ կը կոչուէր «Աղքատ մարդուն արուեստը»:

Տոքթ. Աւետիքեան իր խօսքի աւարտին հրաւիրեց Մարիէթի կողակիցը՝ Պետրոս Օհանէսը որ անգլերէն լեզուով բացատրութիւն տուաւ արուեստին ծագման մասին:

Ապա խօսք առաւ Տիկ. Մարիէթ, շնորհակալութիւն յայտնելով ներկաներուն եւ բոլոր նեցուկ կանգնողներուն: Ես բաւարար բառեր չունիմ շնորհակալութիւն յայտնելու Պոլսահայ Միլոթեան՝ այն առիթին

համար, որ ինձ ընծայեց, ըսաւ Մարիէթ: «Rosevart» հաւաքածոս արուեստի առաջին մեծ իրադարձութիւնն է, եւ ես անկեղծօրէն պատրաստ չէի այն տաքուկ ընդունելութեանը, որ ստացաւ իմ արուեստը:

Ձեռնարկի աւարտին արուեստագիտուհին ծաղկեփունջեր ստացաւ նաեւ բլաքէթ մը Մշակութային Յանձնախումբին կողմէ, առ ի վնահատանք իր եզակի արուեստի գործերուն:

Գրի առաւ՝ Տոքթ. Յովհաննէս Գուլակ Աւետիքեան

VA Print Media

Book Printing & Binding • Hard Covers
College Dissertations • Year Books
Restoration of Old Books & Bibles
Newspaper Archiving

Vahe Atchabahian

1743 E. Elizabeth St. • Pasadena, CA 91104

Tel: 626-793-6220

Cell: 626-354-5924

vamedia@yahoo.com

www.vaprintmedia.com

ՄԱՍԻՍ ՇԱԲԱԹԱԹԵՐԹ

ԲԱԺԱՆՈՐԴԱԳՐՈՒԹԵԱՆ ԿՏՐՈՆ

Yes, I wish to subscribe to Massis Weekly

Enclosed a check for (one year)

* \$50,00 * \$100,00 (first class) for USA

\$ 125,00 (Air Mail) for Canada.

\$ 250,00 (Air Mail) Overseas.

Name: -----

Address: -----

City: ----- State: ----- Zip Code: -----

Country: -----

Tel: ----- Email: -----

**Զօրացիկը
Օժանդակենք
Փրկենք**

www.syrianarmenianrelieffund.org

Syrian Armenian Relief Fund
P. O. Box 1948
Glendale, CA 91209-1948

www.massispost.com

Հարիւր Տարիներու Պատերազմը...

Շարունակուած էջ 15-էն

ճգնաժամի մէջ է: Այս ալ հարիւր տարիներու մէկ շաղկապն է: Ներկայ ճգնաժամը որակուած է որպէս ըմբոստութիւն՝ տիրող փտածութեան եւ կաշառակերութեան ընդհանուր իրավիճակին դէմ՝ պայքար: Յստակ է, որ դարձեալ անորոշ վիճակի մէջ մտած ենք որպէս երկիր, ի տարբերութիւն նախկին վիճակներուն՝ մինչեւ այսօր տակաւին չկան զինեալ առձակատումներ, արթնք ու մարտնչութիւն, որ այդ մէկը չըլլայ. այսուհանդերձ, տագնապն ու անորոշութիւնը իրենց ծանրագոյն վիճակին մէջ առկա է:

Նկատի ունենալով, որ գործիս բերումով անընդհատ ճամբորդութիւններ կը կատարեմ, հետեւաբար ստիպուեցայ վերջին այս իրադարձութիւններուն քանիցս գիշերել Պէյրութի օդակայանի մէջ՝ խուսափելու համար ճամբաներու փակումէն եւ թուիչքին չհասնելու կացութենէն: Եւ հոն՝ օդակայանի ոչ հանգստաւէտ պայմաններուն մէջ, սկսայ մտածել այն երկար ճամբուն մասին, որ քալեցինք լիբանանի մէջ: Այդ երկար ճամբուն թիւերու եւ տարիներու հաշուարկը եղաւ արդէն քառասունհինգ... Տակաւին չենք հասած հարիւր տարիներու «տեսլականին»... Բայց արդէն բաւարար է հասկնալու, թէ ինչ կրնայ ըլլալ կեանքը այն պատմութեան դասերուն մէջ, որ սորվեցանք:

Ընդհանրապէս փորձած եմ այդ «ինչո՞ւ» հարցումներուն մէջ ինքզինքս չհարչրկել: Ինչո՞ւ իմ բարեկամներն ու ընտանիքի հարազատները պիտի մեկնէին այլ տեղ, եւ ես կեանքս պէտք էր շարունակէի Միջին Արեւելքի մէջ: «Ինչո՞ւ» երեւի պատասխանն չունի: Չեմ ալ գիտեր, թէ հարիւր տարիներու պատերազմի ժամանակ երբեքից ունէ՞ր: Բայց կայ միւս հարցումը՝ «Ինչ ըրինք» եւ «Ինչ պիտի ընենք»:

Չեմ գիտեր, թէ հորիզոնին վրայ կ'երեւի՞ շուտափոյթ լուծում: Պիտի տեսնել, թէ ինչպէս երկիրը, նոյնպէս ալ մենք՝ որպէս լիբանանահայ գաղութ կ'անցնինք:

Սփիւռք-Յակասփիւռք

Շարունակուած էջ 14-էն

րեղէն կառուցներուն մէջ, այս հողերէն դէպի հեռուները տանող ճանապարհներուն վրայ եւ քիչ մը ամէն տեղ մեզմէ կտոր մը կայ...

Մենք կանք, կայ մեր անցեալը, կայ մեր աւելը, կայ մեր հոգին եւ կայ մեր երգը:

Պիտի սիրենք, ոչ միայն անոր համար, որ մեր նախնիները անցած են այս հողերու ցաւի ճանապարհներէն, այլ պիտի սիրենք, որովհետեւ մեր տունն ալ հոս է:

Պիտի սիրենք, որովհետեւ այդ սէրն է միայն, որ մեզ դէպի լաւ փի մը պիտի առաջնորդէ, լազուարտ կապոյտին վրայ եւ հեռու նայող բարձր սարերու ոլորան ճամբաներուն վրայ:

Քէն ընելու ժամանակ չունինք, մեր թեւերը լայն պիտի բանանք, եթէ կը հաւատանք, որ մենք ալ պիտի ապրինք ու պիտի ապրինք մեծ հողերով ու մեծ հաւատքով:

Մեր ճակատագիրը քէն պահելով պարիլը չէ, գիտեմ, ես ալ

ապահովական եւ յատկապէս տնտեսական... ընկերային ճգնաժամէ ու մանաւանդ՝ անորոշութենէ: Տակաւին չենք խօսիր ընկճուածութեան, հոգեբանական ու հոգեկան տագնապներու մասին... Պէտք է նաեւ յատկացնել եւ ընդունիլ, որ լիբանանահայ գաղութի կարողականութիւնը՝ մարդուժի, դեկալարութեան ու այլ, այն չէ, ինչ որ էր 1975 տարիներուն: Եթէ այս օրերու ճգնաժամի ու տագնապի պարունակը տարբեր է, քան այն, ինչ որ էր քառասուն եւ աւելի երկար տարիներ առաջ, տակաւին կը մնայ տագնապը իր բոլոր բովանդակութիւններով: Այս տագնապը ստեղծած է տնտեսական ահաւոր ճգնաժամ, ընկերային բարդութիւններ, անորոշութիւններ: Ընդունինք նաեւ, թէ շատ պիտի ըլլայ լիբանանահայերու թիւը, որոնք պիտի ուզեն գաղթել: Ահա հոս կը սկսի մեր պարտականութիւնը եւ անհրաժեշտութիւնը, որ այս բոլոր իրավիճակները դիմագրաւենք դարձեալ հաւաքական միտքով եւ կեցուածքով՝ հաւաքականը իր ներքին ու արտաքին ծաւալներով: Ներքինը՝ ներլիբանանեան մեր կեանքերուն տալ միասնական կազմակերպչական ընթացք եւ կառույց, բայց նաեւ՝ արտաքինը: Արտաքինը՝ գաղթող ու գողները նաեւ համադրուած ու կազմակերպուած ձեւով առաջնորդել մայր հայրենիք: Ուշադիր ըլլանք, որ այս ճգնաժամին ու քաոսային իրավիճակներուն մէջէն լիբանանահայը իր փրկութեան լաստը «հոս» թէ «հոն» չնետէ...

Հարիւր տարիներու պատերազմը: Մեր պատմութեան իւրաքանչիւր դասը դարձաւ ու կը դառնայ ապրող իրականութիւն: Այդ օրերուն՝ միջին դարաշրջանին իր ապրող կեանքով, մեր օրերուն՝ իմ եւ իւրաքանչիւրիս եւ մեր բոլորին ապրող փորձառութեամբ: Այս փորձառութիւնը պէտք է վերածել ապրելու եւ գոյատեւելու հրամայականի: Հրամայական՝ ապրելու եւ գոյատեւելու հաւաքական ջանքով: Հաւաքական ջանքը՝ «հարիւր տարիներու պատերազմի» մէջէն ու տակաւին...

գիտեմ, որ մեծ ցաւերէն կու գանք: Մեծ վէրքին մէջէն անցած ենք ու մեր մարմինը հազար կտոր ըլլալէ յետոյ, այսօր նոր ձեռքեր ունի, ունի նոր ոտքեր, նոր մարմին եւ նոր հասակ...

Այսօր մենք նոր մարդ ենք: Նորին հաւատացող մարդ ենք, նորին համար պայքարող, նորը կերտող ու աշխարհին ձեռնոց նետող մարդու պէս ենք:

Ամէն տեղ դրած ենք կայմեր, ամէն տեղ ունինք անուններ, այդ անուններէն դուրս վազող գոյներ, հսկայական նաւակներ, դրամ, ոսկի եւ աղամանդ: Ունինք այս բոլորը եւ ունինք մեզի ի վերուստ տրուած ամենահզօր մաքրութիւնը:

Մենք մարդու սպիտակ հանդերձանքով կը նայինք աշխարհին ու մահուան յաղթող Յիսուս մարդու որդիին նման կը խօսինք այս աշխարհի ցաւերուն մասին:

Բարձր տեղերէն կը նայինք տիրմբերուն ու յաճախ ալ ձեռք կը մեկնենք անոնց, որոնք վերաւոր են ու անտունի:

Մենք մահուան յաղթողներ ենք:

Արփենիկ-Իզապելլա.

Շարունակուած էջ 16-էն

րի ժամանակ Ղազարիստանի մէջ յետագային ամուսնացած է բուժակի մը հետ, ունեցած է հինգ երեխայ:

Յուցադրուած է նաեւ Մարտիրոս Մարեանի մէկ նկարը, որուն մէջ պատկերուած են Չարենցի կիները: Նկարին մէջ ակնյայտ է նաեւ Չարենցի սէրը Արեւելքի հանդէպ՝ արեւելեան գլխարկի տեսքով, Պոտոտայի արձանիկը, որովհետեւ Չարենցը պոտոտիզմ կ'ուսումնասիրէր:

Յուցադրութիւնը մեծ չէ. ակնյայտ է, որ կիներէն քիչ իրեր պահպանուած են, սակայն իւրաքանչիւր իր մանրամասնօրէն արժեւորուած եւ ցուցադրուած է եւ ամէն մէկ իրին կապուած հետաքրքրական պատմութիւն մը կայ: Իսկ ամենաարժէքաւորը, անշուշտ, այն բանաստեղծութիւններն են, որոնք Չարենց նուիրած է Արփենիկին եւ Իզապելլային: Իր երկու կիներուն Չարենց տարբեր կերպով սիրած է եւ անոնց նուիրած գրութիւններն ալ տարբեր բնոյթ ունին: Չարենցի երկու կիներուն անձնական իրերը կը պատմեն թէ՛ կիներուն, թէ՛ ալ Չարենցին մասին: Արփենիկին իրերը շատ աւելի եւրոպական են, Իզապելլայինը՝ արեւելեան:

Չարենցի տուն-թանգարանը նոյնպէս կահաւորուած է արեւելեան ու եւրոպական իրերու համադրումով:

Այս տարին յրբեւեանական էր նաեւ տուն-թանգարանին համար: Լրացաւ թանգարանի հիմնադրման 55-ամեակը: Եղիշէ Չարենցի տուն-թանգարանը՝ Երեւանի Մաշտոցի պողոտային վրայ, հիմնադրուած է 1964 թուականին՝ Խորհրդային Հայաստանի նախարարներու խորհուրդին որոշմամբ: Թանգարանը բացուած է 1975 թուականին: 1987 թուականին, Չարենցի ծննդեան 90-ամեայ յրբեւեանին առթիւ, շինքը ենթարկուած է մասնակի փոփոխութեան եւ Հայաստանի կառավարութեան որոշմամբ թանգարանի տարածքը ընդլայնուած է: Այսօր թանգարանը կ'ընդգրկէ բաւական մեծ տարածք, վերականգնուած է յուշատունը, իսկ միւս երեք յարկաբաժինները կը զբաղեցնեն հիմնական ցուցադրութիւնը: Այս տան մէջ Չարենց

բնակած է 1935-1937 թուականներուն, եւ այսօր ալ, անոր շունչը ներկայ է ամէն մէկ անկիւնին մէջ: Թանգարանի այցելուներու քանակէն դատելով՝ Չարենցի շուրջ հետաքրքրութիւնը անհամեմատ մեծցած է եւ ատոր մէջ նշանակութիւն ունեցած են նաեւ վերջին քսան-երեսուն տարուան ընթացքին տպուած անտիպները, Չարենց ընթերցասէրներուն ներկայացած է իր կենսագրութեան փակ ու նոր բացայայտուած էջերով: Կան նաեւ անտիպներ, որոնք ժառանգներուն մօտ են եւ կը ներկայացնեն Չարենցի կեանքին մանաւանդ վերջին ժամանակաշրջանը:

Վերջին տարիներուն չարենցագէտներուն եւ Չարենցի ժառանգներուն միջեւ ծագած լարուածութեան պատճառով այդ նիւթերը տակաւին անտիպ են...

***

Իմ մահուան օրը կ'իջնի լռութիւն,

Ծանր կը նստի քաղաքի վրայ, Ինչպէս ամպ մթն կամ հիմն տրոսմութիւն,

Կամ լուր աղէտի՝ թերթերու գրած:

Ծանօթ կնոջ պէս այրի կամ դժբախտ,

Բարեկամուհու նման տխրատեսք,

Լուրը կը շրջի փողոցները նախ, Ապա կը մտնի դուռ-դարպասից ներս...

Իբրեւ ժերմի մի թերթավաճառ՝ Յուշիկ քայլերով եւ համարեայ կոյր,

Կը շրջի բոլոր տներն անպատճառ

Ու կը յայտնուի ամէն մի բակում:

***

Մահուան մէջ - սէր, սիրոյ մէջ - մահ...

Դու - հողմային մշուշ ու մահ, Դու - կրակի դուստր բարի, - Քե՛զ է կանչում սիրտս հիմա, Քե՛զ է կանչում սիրտս՝ արի՛:

Հասե՛լ է փառքդ արդէն վառ Միջնէ Գաբաշ ու Գնդուչիմ.

Քե՛զ եմ նետում եղբայրաբար Իմ արիւնի ճիշդ վերջին:

Բո՛րբ աչքերիդ նայուածքը թող Արիւնտէ սիրտս հիմա - Եւ թո՛ղ տեսնի սիրտս վառուող Մահուան մէջ - սէր, սիրոյ մէջ - մահ...

ԵՂԻՇԷ ՉԱՐԵՆՑ

Կը մնայ մէկ բան միայն, որ հաւատանք այս հողին: Չատենք մեր եսը եւ չզգուցինք այս հողի ընթերքներուն մէջ պահուած մեծ կարօտներէն:

Այդ կարօտին մէջ է մեր վերջին պահը, մեր վերջին փրկութիւնը:

Մենք սփիւռք չենք, մենք տուն ենք, երդիք, օճախ ենք հեռու-մօտիկ անցորդներուն տաք սենեակն ենք:

Սփիւռքէն անդին են մեր ձեռքերը ու մեր կարօտը այս հողերու ընթերքին տակ, մեր փրկութեան վերջին լաստն է:

NATIONAL NOTARY ASSOCIATION
NOTARY PUBLIC

MEMBER

Garine Depoyan

626-755-4773

554 N. Chester Ave Pasadena, Ca. 91106

ghdepoyan@gmail.com

ՄԱՐԶԱԿԱՆ

«Լիվերպոլը»՝ Աշխարհի Ակումբային Ախոյեան

Ախոյեանների լիգայի գալաթակիր, Անգլիայի փոխախոյեան «Լիվերպոլը» առաջին անգամ նուաճեց աշխարհի ակումբային ախոյեանի տիտղոսը՝ եզրափակիչում նուազագույն հաշվով պարտութեան մատնելով Լիբերտադորեսի գալաթի խաղարկութեան յաղթող, պրագիլական «Ֆլամենգոյին» (Ռիո):

Հիմնական ժամանակն ավարտուեց 0:0 հաշվով: Լրացուցիչ ժամանակում գերմանացի Յուրգեն Կլոպի գլխավորած թիմի յաղթական կողմ խփեց պրագիլացի յարձակուող Ռոբերտո Ֆիրմինոն, որն օգտագործեց սենեգալցի յարձակուող Սադիո Մանէի փոխանցումը:

Աշխարհի ակումբային առաջնութեան եզրափակիչում «Լիվերպոլը» խաղացել էր նաև 2005-ին եւ 0:1 հաշվով պարտուել պրագիլական «Ման Պատլուին»:

Անգլիայի Առաջնութիւն «Տոտենհեմ» - «Չելսի»՝ 0:2

Անգլիայի առաջնութեան 18-րդ տուրում «Տոտենհեմը» պորտուգալացի ժողջ Մուրիչիոյի գլխավորութեամբ տանը մրցեց «Չելսի» հետ: Լոնտոնեան դերբիում յաղթանակ տարան հիւրերը: Անգլիացի Ֆրենկ Լեմպարդի գլխավորած թիմին յաղթանակ բերեց պրագիլացի յարձակուող Վիլիանի դուբլը առաջին խաղակէստում:

62-րդ րոպեից «Տոտենհեմը» խաղում էր 10 ֆուտպոլիստներով: Կոպիտ խաղի եւ ոչ մարզական վարքի համար հեռացուեց հարաւորեացի յարձակուող Սոն Հին Մինը:

«Չելսին» 32 միաւորով չորրորդ տեղում է եւ 6 միաւոր հետ է երրորդ տեղում ընթացող «Մանչեսթեր Սիթիից», 4 միաւոր առաջ է 5-րդ տեղում գտնուող «Շեֆիլդ Յունայթեդից»: «Տոտենհեմը» 7-րդն է՝ 26 միաւոր:

«Լացիոն» Յաղթեց «Յուվենտուսին» եւ Նուաճեց Իտալիայի Սուպերգալաթը

Իտալիայի գալաթակիր Հոմի «Լացիոն» նուաճեց Իտալիայի սուպերգալաթը՝ 3:1 հաշվով պարտութեան մատնելով ախոյեան Թուրինի «Յուվենտուսին»:

Հանդիպումը տեղի ունեցաւ Սաուդեան Արաբիայի մայրաքաղաք էր Ռիյադում: Առաջին յաջողութեան հասաւ «Լացիոն» իսպանացի կիսապաշտպան Լուիս Ալբերտոյի կողմ շնորհիւ: Մինչեւ ընդմիջում թուրինեան թիմը վերականգնեց հաւասարութունը: Աչքի ընկաւ արժենթինացի յարձակուող Պաուլո Դիբալան: Սակայն վերջնամասում հոմէական ակումբը կորցեց յաղթանակ: Բոսնիացի կիսապաշտպան Սենադ Լուլիչը գրաւեց լեճ Վոյցեի Շչեսնիի պաշտպանած դարպասը: Իսկ աւելացուած չորրորդ րոպէին հաշիւը 3:1 դարձրեց իտալացի կիսապաշտպան Դանիլո Կատալդին:

«Լացիոն» 5-րդ Անգամ Դարձաւ Իտալիայի Սուպերգալաթակիր:

«Ռոման» Յաղթեց «Ֆիորենտինային» Խոշոր Հաշուով

Իտալիայի առաջնութեան 17-րդ տուրում «Ռոման» արտագնայ խաղում մրցեց «Ֆիորենտինայի» հետ: Մայրաքաղաքային թիմը յաղթանակ տարաւ 4:1 հաշվով:

«Ռոմայի» կազմից աչքի ընկան բոսնիացի յարձակուող Էդին Զեկով,

«Յոֆենհայմը» Յաղթեց «Բորուսիային» Սարգիս Ադամեանը՝ Կոլի Հեղինակ

Ֆուտպոլի Գերմանիայի առաջնութեան 17-րդ տուրում «Յոֆենհայմը» Դորտմունդի «Սիգնալ Իդունա Պարկ» ստադիոնում մրցեց «Բորուսիայի» հետ: Հանդիպումն ավարտուեց 2:1 հաշվով՝ «Յոֆենհայմի» յաղթանակով: Խաղի հաշիւը 17-րդ րոպէին բացեց «Բորուսիայի» գերմանացի կիսապաշտպան Մարիո Գիոտցեն:

Հայաստանի ազգային հաւաքականի յարձակուող Սարգիս Ադամեանը փոխարինման դուբլ երկրորդ խաղակէստում եւ դարձաւ իր թիմի պատասխան կոլի հեղինակը:

«Յոֆենհայմի» յաղթական գոլը խաղի 87-րդ րոպէին խփեց խորուաթ յարձակուող Անդրէյ Կրամարիչը:

Այժմ «Յոֆենհայմն» ունի 27 միաւոր եւ մրցաշարային աղիւսակի 6-րդ տեղում է: «Բորուսիան» չորրորդն է՝ 30 միախորով:

ՖԻՖԱ. Հայաստանի Հաւաքականը Տարին Կ'աւարտի 102-րդ Տեղում

Ֆուտպոլի միջազգային ֆեդերացիան հրապարակել է ազգային հաւաքականների ամենամտայ վերջին դասակարգման աղիւսակը 2019 թուականին: Հայաստանի ազգային հաւաքականը տարին կ'աւարտի 102-րդ տեղում:

Առաջին տասնեակում են Բելգիայի, Ֆրանսիայի, Բրազիլիայի, Անգլիայի, Ուրուգուայի, Խորուաթիայի, Պորտուգալիայի, Սպանիայի, Արգենտինայի եւ Կոլումբիայի հաւաքականները:

Յիշեցնենք, որ Հայաստանի ազգային հաւաքականն Աբրահամ Խաչմանեանի գլխավորութեամբ Եւրո-2020-ի ընտրական մրցաշարի վերջին երկու տուրերում Հունաստանի (0:1) եւ Իտալիայի (1:9) հաւաքականներից կրած պարտութիւններից հետո անցած ամիս էր նահանջել երեք տեղով եւ յայտնուել 102-րդ տեղում:

«Բարսելոնա» - «Ալաես»՝ 4:1

Սպանիայի առաջնութեան 18-րդ տուրում ախոյեան «Բարսելոնան» տանը խաղաց «Ալաեսի» հետ եւ վստահ յաղթանակ տարաւ 4:1 հաշվով:

Սպանացի Էնեստո Վալվերդէի գլխավորած թիմն առաւելութեան հասաւ ֆրանսացի յարձակուող Անտուան Գրիգմանի, չիլիացի կիսապաշտպան Արտուրո Վիդալի եւ արժենթինացի յարձակուող Լիոնել Մեսիի կոլերի շնորհիւ: Երեք կողային փոխանցումներն էլ կատարեց ուրուգուացի յարձակուող Լուիս Սուարեսը, որը նաև դիպուկ իրացրեց 11 մեթրանոցը՝ հաշիւը դարձնելով 4:1:

«Բարսելոնան» 39 միաւորով գլխավորում է մրցաշարային աղիւսակը: Մէկ հանդիպում քիչ անցկացրած Մադրիդի «Ռեալը» հետ է 3 միաւոր: «Ալաեսը» 15-րդն է՝ 19 միաւոր:

Նեյմարի Տրանսֆերային Արժէքը Պակասել է 40 Միլիոն Եւրոյով

Ֆրանսայի Ախոյեան ՊՍԺ-ի եւ Պրագիլիայի ազգային հաւաքականի յարձակուող Նեյմարի տրանսֆերային արժէքը ֆուտպոլիստի կարիերայում առաջին անգամ անկում է ապրել, տեղեկացնում է The Sun-ը:

2009 թուականից Նեյմարի տրանսֆերային արժէքը միայն բարձրացել է՝ 2018 թուականին հասնելով առաւելագույն չափի՝ շուրջ 180 միլիոն եւրոյի: 2019 թուականի համար Transfermarkt գործակալութիւնը Նեյմարի տրանսֆերային արժէքը սահմանել է շուրջ 140 միլիոն եւրո:

Յիշեցնենք, որ 2017 թուականի ամռանը ՊՍԺ-ն Նեյմարի տեղափոխութեան դիմաց «Բարսելոնային» վճարեց ռեկորդային 222 միլիոն եւրո:

Ընթացիկ մրցաշրջանում 27-ամեայ յարձակուողը ՊՍԺ-ի կազմում մասնակցել է 11 հանդիպման՝ դառնալով 8 կոլի եւ 3 կոլային փոխանցման հեղինակ:

սերը պաշտպան Ալբերտոս Կոլարովը եւ իտալացի կիսապաշտպաններ Լորենցո Պելեգրինին ու Նիկոլո Զանիոլոն:

«Ֆիորենտինայի» միակ կողմ խփեց խորուաթ կիսապաշտպան Միլան Բադելը:

Հայաստանի ազգային հաւաքականի կիսապաշտպան Հենրիխ Միխիլարեանը հանդիպումը սկսել էր պահեստայինների նստարանից եւ փոխարինման դուբլ երկու խաղի 76-րդ րոպէին:

«Ռոման» այժմ 35 միաւորով մրցաշարային աղիւսակի չորրորդ տեղում է: «Ֆիորենտինան» 14-րդն է՝ 17 միաւորով: